

דרשה לחנוכה

ראשון לציון צמגילכ שם על קריאתה כמגיל לזכרון, וכרי אין צוה קיץ, כל ליק ואזכרה צהא מוזן כל דמי שם גדי ז' שאלמכר אסתר קצטני לזכר ואל רלו עד שאלאו רחמ מכ"ת, ואלמלי לא מזכר מקיץ, אלא ודאי כל מה שאלמכר צרוכ"ק לקרות היינו צאותו שגכ ונתחדש עיי נביאים שביניהם מקיץ לקרות בכל ישראל, אכל לזכרון אינו אלא מדרבנן, ומכ"מ לא מיקרי שבוסיפו מ"ע, כיון שכבר עיקר ים מכ"ת. וחדע שכרי חפלה מדרבנן, וכנביאים קצטני לישראל צלרף כנ"ג.

ודוד ודניאל קצטני חובכ לעלמס, אלא כיון שעיקר מכ"ת לימ לשיטת כרמז"ס שכי מלכ להחפלה בכל יום פעם אי מכ"ת, ואפי להרמזין מכ"מ מלכ להחפלה צעת לרכ וכמשיכ כרמז"ס ריש כי חענית, ועי משיכ כרמז"ס צכ"מ מע"ה, ומשיכ כוסיו חכמים וקצטני לזכרון גי חפלות וכ"כ כיון שעיקר כודי על כנס מקיץ, שז מל חכמים לקצטני מלכ דכודי לזכרון. ומאלא דבר מוזן דמלות חובכ ג"כ צאותו שטכ כי מכ"ת וכשתא—כוא דרבנן. ולא כמשיכ כגלון ולדיק חסס—קופר יו"ד קי רליג דקציעת יום מועד על כנס לפולס מכ"ת ומקיץ דגלולס ילרים, וגס כלל דחובכ מכ"ת כמו כגדכ דפקת, ולא מלכ כלל,

משום דגבר עלינו חסדו הללו את ה' כל גוים אלא חכי קאמר הללו את ה' כל גוים מה דעביד עימכון וכ"כ שכו אנן דגבר עלינו חסדו וכד מטי דוכתא דאיתרחיש לחון גיסא * כגון מעברות חים ומעברד חירדן ומעברי נחלי ארנון ואבני אלגביש בבית חורון ואבן שזרם עוג מלך חבשן למשה ואבן שישיב עליה משה כשעשה מלחמה בעמלק ואשת לוט וחוסות יריחו שנבלעו בסמסון כולן חרואה אותן צריך ליתן חודאה ושבת לפני המסוס * מעברות חים דכתיב ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך חים מעברות חירדן דכתיב ויעמדו הכחנים נושאי הארון ברית ה' בתוך חירדן מעברות נחלי ארנון. דכתיב על כן יאמר בספר מלחמות ה' את זהב בסופה תנא את זהב שני מצורעין היו והיו מחלכין בס"ף סחנה ישראל אתו אמוראי עבדו לחו נסירתא דיתבי בהו * אמרו כי אתו ישראל למיעבר נופוס עליהו ונספליגחו ואינהו לא חוו ידעין דארנא מסגי כמיהו דישאל דמא מכיך מורי כי אתא ארנא אדיבוס מורי בהדי הדדי ומספליגחו ורדא דמיהו לנהלי ארנא כי אתו את זהב גליאו לחון לישרי אכרו שירה שני ואשד הנחלי ואבני אלגביש תנא אבנים שעמדו על גב איש וירדו על גב איש י"ע עמדו על גב איש * זה משה דכתיב בית גם חאיש משה ואמר ויחדלו הסולות וחברד וירדו על גב איש זה יהושע דכתיב בית ויהי הם במורד בית חורון וחי השליך עליהם וגר ואומר סח לך את יתושע בן נון איש אשר רוח בו ואבן שזרם עוג מלך

לה קטרו על גב איש זה משה דכתיב כי גם האיש משה וכו'. בסוגיא דנכרות (ד:) מלי אבני אלגביש מלי אבנים שעמדו על גב איש וכו'. עמדו על גב איש זה משה דכתיב והאיש משה עניו מלך וכו'. וצקנטי שצרי הכחיתין כחכתי מעם שהכיל השם והאיש משה עניו מלך דכתיב כס' דכעלותך, ושציק קרל המוקדס כס' בל דכתיב גם האיש משה גדול מלך וכו'. היום הזה ראינו כי על האמת טוסתם השאלות הכי יחיא. גם דומא (טו.) דקאמר ולימא משה דכתיב והאיש משה עניו מלך, וכן בסופה (יד.) ד"ש לדקדק כאלון שזכרתי, כהרמתי קלח נקומסם שהים כריל קחנו משה צלרס.

צטטת נה:

שם כל הפנין

דל"כ כיאך צטלו מגילת חענית ונשכחו אותם כימים ממנו, אלא עיקר חובכ צכ"ז מדרבנן. וכו' מצואר צלשון רמזין צכ"מ שורש אי, כשפטו עם כרמז"ס ז"ל, וכסכים להכ"כ דהלל דחג דאורייתא כי צכ"ל צשני ממקי צרכות אמרו צהלל וצמגילה מכו שיפסיק כו' כלל דרבנן לכש"כ כו', וזה מלכ שכו מדרבנן. אכל אפשר שאל ינוי חובכ ועל ימים שאין יחיד גומר צהס את הכלל נאמר כו', הכי מצואר כדצרינו. ורלתי צקי כמאירי חי מי מגילה, שחם אין לו מגילה צפורים חייב לקרות הכלל למי"ד צמגילה שם ד' י"ד דלכתי אין אומרים כלל צפורי משום דקריאתה זו כלילא ולא מזכר חידוש זה צפוקים. ולעני"ד יש חשוכ דכיון שעיקר צכ"ז אינו אלא מדרבנן, אין לנו אלא מה שחקנו, וכל שקלא וטריא דכש"ס אינו אלא על עיקר חתקנס למכ לא חקנו לומר כלל, ועכשיו שלא נחקן מאחז טעם שכו שז אין לנו לומר כלל. תדע דלמי"ד כטעם שלא חקנו לומר כלל משום דלכתי עבדי לחשורש חן, וכי צבית שני צשטכ שכו שפוי משעבוד לגמרי, כיו אומרי כלל צפורים, אלא ודאי אין לנו אלא מה שחקינו אז, וכבר כשיגו צקי צרכי יוסף וצפמי"ג קי חרל"ג עלכ דכמאירי. וכנס דדרשכ שכציא רציו אי צגמי ככי, אלא כ"ק הללו את ה' כל גוים חגבורות ופלאות דעביד צכדייכו כש"כ חן כו', ורציו כי הללו את ה' כל גוים מה דעביד עמכון כש"כ חן כו' ולגי כגמרא כי צמשמע נפלאות דעביד צכדייכו צזמנים שעצרו, דאי צשעת חנס מכ לי גוים או חן, אלא כ"ק דלשעבר עשכ נקים עמס, וכש"כ חן שאלומודים צכך, ול"כ צמשמע פי הכלל על נקים שעצרו, אכל לגי רציו דלל מזכר נקים ופלאות כ"פ מה דעביד עמכון, פי צדך כטבט, וכש"כ חן שמשליח לעשות, אכל כלל צשעת חנסד. וגס לנוקחח כש"ס כ"פ חגבורות ופלאות דידכו מקהרי כטבט שחם קלים צערך דילן, אכל כלל צשעת חנס, ועי משיכ צאות ז' צכ"ד. * מעברות חים דכתיב וביי הלנו ביבשה בתוך חים. כגמרא אי שגלי ויצאו ציי צחוך חים ציצשכ וכוא מקרא כקודס. ורציו דייק וכתב כמאמר, ללמדינו שאין לצרך אלא על מקוס שגממר חנס, ולא צמקוס שכתחיל, וצקרא דיוצאו ציי וגוי עוד לא נגמר חנס עד שילאו ממנו צשלוס, אכל כאי קרא וביי כלכו ציצשכ וגר פירושו שכלכו צכולו עד שילאו, אז אמרו שירכ. וכוספתי דבר צציאור כחורכ צפי וישלת, דלפי מי שילא מלכ ולא כספיק לצרך עד שזכנס ללרז אחרת, אין לצרך כגומל עד שיחלץ מכלרז השניכ ג"כ, וכצלחי עיי רלוי מדרב כי ליעקב צכליכתו לבית אל, ושצ שם ועשכ שם מזבח, וציארנו מ"ש ושצ שם, שלא יקים את כמלכ וכנסך שגדר עד שיחטכ, וידע שנחלן מלרז שחם, וכי העיכוז הזה עד מאמר כקצ"כ שנית צצרככ חני אי שדי וגוי ושם ציארנו צכ"ד. * זה משה דכתיב גם האיש משה וגו'. וצכתיי חוס' עמדו ע"ג איש זה משה, שנאמר ויעשו

מ"י

מ"י

כ' עכ"פ וישראל איש, וצמחלה
צלה חני צחר לנו חננים
לדיקים בר, ר"ל שיכיו מיוחדים
צעם, לכרי פירשו דמשה

פרסי וכו'. בנכרות (ג:) איחא חמר מחנה ישראל כמה הוי הלחא
פרסי איחיל ואיעקד סורי דר חלתא פרסי וכו' אלז עקד סורי דר
חלתא פרסי וכו', ובין שלם אלה יתחא פרסי שכתובין דברי גלון
צריכינ יתקון, שפרי טוע ומחבר דמחנה ישראל לא הוי אלח חלתא
פרסי כדאיחא בעירובין (ה:) וציומא (ע:) והיעיד רבנא לרדי
חזי לי שהוא אחרא וסוה חלתא פרסי, וכן מוכח בסופה (י:) היא
ריא הגדול חומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כגד מחנה ישראל
וכו. [ירוש דפרסא הוי דר מיל]. ודע דבמתי תרגומא כתבין אחא
שכתב הכתובים וימתן סוף פרי חוקת וכי כן עוד סוף פ' בלק גבי
נשים שנשעו לפנחס דמחנה ישראל הוי סוה פרסי, דלא ידעמי מלח
הא ובברכו ובעירובין וציומי איחא לכהני חלתא פרסי.

ד"ר

למדנו מקווי ד' י"ב שלח מכוני עירוב ל"ב מיל, ושפיר הקשה כר"ף ז"ל. מיכו כ"ז לני דילן דמחנה ישראל הי' תלחא פרסי, והכי נוסחא כרמז"ס כדמוכח בכלכות קנהדרין פ"ב כ"ג, ויראכ לי כ' שיכיה רחוק עד שש מילין כ'. אלל למוקחא רצונו ודלוי מכוני עירוב ל"ב מיל ג"כ, ומכ"מ שפיר מקשה דשחא פרסי אקור ע"י עירוב ג"כ. ועי' מש"כ ק"י מ"ה אות ג' ראי' דשיטת רצונו דמכוני עירוב לתחום י"ב מיל ועי' ק"י קכ"ח אות ד' ביארתיו בק"ד דרצונו וכר"ף לשיטתייתו קיימו צפי' בא דלוי ב"ה ד' כ"כ א' וכבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר. * [ונראה דרצונו וכר"ף ז"ל אזלי עוד לשיטתייתו דהכ' שיטת רש"י ב"ה ד' י' דקוף טומאה ללחא כוי מדרבנן, וכ"כ דעת כר"ף וכר"ש ז"ל וכו' שכוכה בשע"מ כ' עירובין וכ"כ דעת כר"ש ז"ל צפ"ג דאכלות וכ"כ דעת כרמז"ס ובסמ"ג שפסקו ג'י כמות צבית דיש צריכ ש"מ דק"ל דכוי מדרבנן וכו' שביאר זה בשו"ת כרמ"ז ז"ל ק"י ט"ו וי"ז ע"ש [ומה שיש להאריך בדבריו ז"ל שם ובדברי מברלני"ח ז"ל שביאר שם אכ"מ]. והנה כבר הקשו ע"ז מקווי דביאכ ד' ל"ח דקאמר שם וכי ל"ל לריח צריכ דאורייתא כ' ש"מ דכוי מכ"מ ותירלו דמי' פיקור כוי מכ"מ משא"כ בתחומין. וקשה לי בא דעת כר"ף וכרמז"ס ובסמ"ג וכ"כ דעת רש"י בחגיגה ד' י"ז ד"ב מילין כוי מכ"מ וא"כ תחומין נמו י' להם פיקר מכ"מ לדידכו [וכמו שכתבנו לז' ראשונים ואחרונים ז"ל דלא כדעת הראב"ד ז"ל שבוזאכ צחי' כרמז"ס ז"ל בעירובין ד' ל"ז ע"ש, וגם דברי הראב"ד ל"ע לפע"ד מדברי הראב"ד גופי' שבוזאכ צלקוטי כרמז"ס ז"ל ריש עירובין ע"ש]. ומה נלפטי' דמוכחא שיטתו ז"ל דק"ל כדעת מברלני"ח ז"ל דכלים לכ"ע כוי מדרבנן, וא"כ בכלים כוי עיקרו מדרבנן. ומעתה א"ש כ' דביאכ דכא בתם מיירי בתחומי כלים, וזה אין לה פיקר מכ"מ וא"ש [ועי' צ"ש באכ"ע ק"י כ"ח ק"ק ר"ב. ונלפטי' לכבא ראי' לז' מעירובין ד' ל' דאיתא שם ומי אמר רש"י כ'י וכתיבא רש"י אומר עוג מלך הכשן פתחו כמלואו כ' ועי"ש צפירש"י ז"ל, וכשתא מאי קושיא בא מצואר צקוגיא דביאכ דאין לדמות קט"ל לתחומין וא"כ דלמא ע"כ לא מיקל רש"י אלל בתחומין, משא"כ צקט"ל דחמיר, אלל מוכח דדוקא בכלים כקילו בתחומין, משא"כ בתחומי אדם הוא חמור כמו קט"ל, וא"כ בעירובין דמיירי בתחומי אדם שפיר מדמי לקט"ל וא"ש, ועי' תו' צ"ב ד' י"ב ד"ה פרץ, ושם ד' ק' ד"כ ורומן ובכרמז"ס פ"ז מה' ט"מ ודוק]. אמנם יש לכקשות ע"ז, בא איפקקא כלכתא צביאכ שם כר"א, א"כ דוקא בכלים הוא דקיי"ל יש צריכ, ותקשי בא כר"ף וכרמז"ס ז"ל אף בתחומי אדם פסקו דיש צריכ. ועוד בא מצואר צקוגיא שם דצקט"ל קיי"ל אין צריכ, וכן ז"ל פסקו צקט"ל דיש צריכ. ונראה לפע"ד דק"ל כמ"ש הראש"ש ז"ל צ"י צית כור בשם ר"ת ז"ל וכ"כ החוק' וכר"ש ובר"ן ז"ל צנדרים ד' מ"ז בשם ר"י ז"ל דלא איפקקא כלכתא כר"א אלל במאי דקסבר צנדרנן יש צריכ, אלל במאי דקסבר דאורייתא א"כ לא קיי"ל כותי עי"ש

ד"ת ומפרש שכו' תחומין ד"ב מיל מכ"מ, וע"ז חזר ומקשה אכתי עירובין אין לנו אלל לתחום דאלפים אמר ולא ל"ב מיל, וכרמז"ד ז"ל בגי' עפ"י קושיא זו לוקין על תחומין מכ"מ. ובאמת כ'י א' צירי' פ' בכל מערבין כ"ד ר' יונתן א' בשם ר"ש ב' יוקי ב'ן לקוני' לוקין על תחומי שבת מכ"מ, וכרמז"ן ז"ל שם דחה פיקר קושי' זו ואומר דכשם דמכוני עירוב לאלפים אמר אפי' אליבא דר"ע ור"מ דק"ל שכו' מכ"מ, כ"כ אפשר דמכוני עירוב ל"ב מיל מכ"מ. ועפר א'י תחת כפות רגלי כרמז"ן ז"ל אלל אלל"כ לקוגית ש"ס דילן דמקשה מכא דחמי כשכן נפנים כ', ומאי קשה, דילמא כתיחו בראשונים עירוב צק"כ במחנה, כיינו שכי' צק"כ במחנה שלפניהם עירוב צקוף י"ב מיל שכו' צק"כ במחנה באחרונה, אלל פשיטא לכש"ס דלא מכוני עירוב ל"ב מיל, וכ"כ מ"ט שני ל' תחום אלפים אמר מתחום י"ב מיל. וי"ל דע"כ ל"ל בא דמכוני עירוב זה לאיקור תחום מכ"מ, הוא משום שדומה לקוצע שציתחו במקום קעודתו, וזה לא שייך אלל אי אקור לכו"ל הפת ממקומו שעור איקור תחומין פחות פחות מד"א, וכיינו אי נימא דגם תחומי צבמה וכלים מכ"מ. וכ'י ודאי ק"ל לר"ע ור"מ כדמוכח בעירובין ד' ע"ט צ' לא צריכא לר"ע דאמר תחומין דאורייתא מ"ד ניגזור דילמא אתי' לאחלופי קמ"ל, כ'י לתחום תבן ג"כ מכ"מ. ולכאורה מוכח לכיפך מוכ' דאי צ"י צ' בא דתבן רי"ח נותן אדם חצית לחצירו כ'י אפי' חוץ לתחום, ומפרש דבשיירא מיירי, וקולי עירובין הוא, וכ'י ר"י ק"ל תחומין מכ"מ כמ"ש כר"ש פ"ד ק"ה, אלל ל"ל דתחום מ"ס לכ"ע מדרבנן. אלל באמת דברי כר"ש ל"ע"ג מהא דאי צ"י צ' מ"אן באי תנא דאפי' צנדרנן לית לי צריכ כ'י ולימא לי תנא דצי' א"י הוא ואליבא דר"י הוא, וכבר דבר צ"כ צ' קבלת יעקב ע"ש, בא מיהא מוכח מדע"ט שתחום תבן ג"כ מכ"מ, אלל למ"ד י"ב מיל מכ"מ אין בדבר מוכרע וכבר כבא במג"א ק"י ת"ד מהלוקח באחרונים צ"כ. ויש ראי' שכו' מדרבנן מד' מ"ה צ', ואב"א כוי ספק מדצריכס כ', ושם י"ב מילין איכא, מיכו למש"כ לכלן אין משם ראי'. ובה' שיש לחלק בדבר, כיינו משום דמ"ד תחום אלפים אמר מכ"מ יליף ג"כ מאלפים דערי כלים כדתנן במשנה קוטב פ"ה, ואע"י דכא קמוך ג"כ על קרא דאל ילא איש וג'י מכ"מ כרבה ילפין מהאי קרא לאקור תחומין גם ציו"ט כפרש"י בחגיגה ד' י"ז. וכיינו דאי צקוטב שם במאי קמפלגי ר"ע ור"א צנו של ריב"ג בתחומין דאורייתא, אלמא דמכאי קרא יליף מיהא ר"ע. ועי' צ'י אולר נחמד לכרמז"ן ז"ל בשבת דפ"ז שכתב צפשיטות דאפשר לאקור תחומין מהא דערי כלים אפי' אם נפרש קרא דאל ילא אל יולא, ולא כהגאון כטור"א בחגיגה שם, וכ"כ דני"ל ציו"ט, וכמו"כ י"ל תחומי כלים משם, דכא קתמא תנן דאלפים אמר לת"ש, משא"כ למ"ד תחום י"ב מיל דלא מניין למילף אלל מאל ילא איש וג'י ולא כלים. ועי' מש"כ בק"ד ק"י מ"ז אות א' ראי' שכו' מדרבנן, ועוד יש להאריך אלל אין אתי' ראי' צנדרנן לתלות עירוב בהא דתחום צבמה וכלים מכ"מ. מיכו

פויש. כמיכ ק"ל לכריף וברמזים ז"ל דלא איפסקא כריא אלא במאי דקסבר דרובנן י"ב, אבל במאי דקסבר דבר שיש לו עיקר מכ"ת אי"ב לא קי"ל כותי, אלא כיון דכיו מדרבנן קי"ל דיש צריכה. חכ שדקדק בריף ז"ל צביא וכתב ח"ל ואיפסקא כלכתא צביא כריא דקסבר דדרבנן יש צריכה עכ"ל, כרי דקדק לפרש דדוקא דרבנן קי"ל כריא, ולא דאורייתא [ולפי' מנין למימר דק"ל לבריף ז"ל דאף דאורייתא ממש קי"ל דיש צריכה וכדעת ר"ת ור"י ז"ל. מיכו מדכזיא צביא שם דריא מחלק בין דאורייתא לרבנן ש"מ דכוא נמי מחלק צביא דא"כ למכ כזיא דריא מחלק, אלא מוכה כמי' ויגיד עליו ריעו ברמזים ז"ל שכוה פסק להדיא דאורייתא אי"ב וע"כ דק"ל כמי']. ונראה שילא להם לומר כן מוקיגא דעירובין ד' ל"ז דקאמר שם מאן האי תנא דאפי' דרבנן ל"ל צריכה כרי דק"ל דאפילו בתחומי אדם דעיקרו מכ"ת קי"ל יש צריכה ומש"ה פסקו ג"כ בקט"ל י"ב [אמנם על כריא"ש ז"ל שפסק בקט"ל י"ב י"ע דכא איכו פסק בקפ"ק דעירובין דרי"ב מיל נמי כיו מדרבנן וא"כ אין ראי' מוכ' קוגיא וע' שעכ"מ שם וצמיא בארכתו ליישב דבריו ז"ל]. ועפ"י עולה יפכ דברי הגמ' צפ"ה מכ' עירובין שכתבו שם על מה שפסק ברמזים ז"ל שם דיש צריכה ח"ל וכ"כ למוכרי' והצ"ג דקי"ל ככולא תלמודא אי"ב, בההוהין דרבנן קי"ל יש צריכה מדקא מתמכ מאן האי תנא דאפי' דרבנן ל"ל צריכה, אלמא דכלכתא דיש צריכה כרי ואפילו ק"ל לרב הכיא דאין כיון דלרי' ליתא רב ור"י הלכה כרי' עכ"ל. וכתב עליו השע"מ ח"ל וכל דבריו תמוהים דמכ לו לכזיא פלות מרחוק כא צביא פסקין הכא צשמעתין כריא דאמר דרבנן י"ב כרי, גם מ"ש דאפילו ק"ל לרב הכיא דאין הוא תימא דאין אפשר לומר כן כא צשמעתין קאמר איכו להדיא דחזית מותרת משום דק"ל י"ב עכ"ל. אמנם עפ"י מ"ש דברי הגמ' נכונים מאד דמכא דאיפסק הלכה כריא אינו מוכרת רק דכלים קי"ל דיש צריכה, אבל מכ שפסק ברמזים דאפי' בתחומי אדם יש צריכה שפיר הולכו הגמ' להכיא ראי' מכא דקאמר מאן האי תנא וכמ"ש. גם מכ שפסק השע"מ מכא דקסבר רב חזית מותרת, אלמא קי' יש צריכה, לפמ"ש הדברים מצארי' דדוקא גבי חזית דכוא תחומי כלים ק"ל לרב י"ב משא"כ ככך דאין דכוא תחומי אדם קצירה ליה אין צריכה וא"ש [וכנה ליתא צביא ד' ל"ט וקסבר ר"י י"ב וכתבן האהין השותפין כרי וכתב שם בגאון בקפ"י ח"ל וכה דלא משנינן דכי ל"ל לרי' צריכה היינו דאורייתא אבל בתחומין דרבנן ק"ל דרי"ב וברי' דלעיל, דכא ודאי ליתא, חדא, דבקלובן נמי מדרבנן היא כדמשמע מלשון רש"י כאן, ועוד דכא לענין מע"ב קולא היא, חכ ודאי אין קצרה לומר להקל דאורייתא משום קפיקא דצריכה עכ"ל. וכנה לדעת הרמזים ז"ל אין לומר כחירותא צהרא, דכא ברמזים ז"ל ג"כ פסק כרי' דלקולא נמי אין צריכה צמער צמכ, אט"ג דמחלק בין דאורייתא לרבנן [וע' שעכ"מ פ"ג מכ' גירושין מש"ש טעמו של דבר], וא"כ ע"כ ז"ל לדידי כחירותא קמא שכתב בגאון ז"ל, וכשחא לפמ"ש כדרא קושית בגאון ז"ל לדוכתי

דכא תחומי כלים גרע וא"כ מאי פריך בגמרא. אמנם צממח קושית בגאון ז"ל לק"מ צממח"ת, דמאי דקאמר בגמרא, וקסבר ר"י י"ב לא קאי אמאי דקאמר ר"י כרגלי מי שנתמלאו לו, אלא קאי על מאי דקאמר ר"י שם על המשנה דנדרים וכצ"ע למלאות מר מדידי קא ממלא כרי וא"כ קי' ר"י דגם דאורייתא כמו נדרים נמי יש צריכה ושפיר מקשי מדאורייתא אדאורייתא, וכ"כ צפרשי"ש שם ד"כ וא"ש [וע' לקוטי הרמזין ז"ל צעירובין שם] חכ פשוט. ומכ שכתביה בגאון צעפ"י ז"ל דרי' קסבר אי"ב אפילו דרבנן ממאי דקי' דבקלובן נמי אין צריכה, כן אמר שאלמתי כן צחי כרש"א ז"ל צביא שם שכתב נמי דרי' ק"ל אין צריכה דרבנן, אבל כרי מדברי הגמ' שכוהיתו מדקאמר לי רבא לרי' מאן האי תנא דאפי' דרבנן ל"ל צריכה, ש"מ דכלכתא דרי' דרבנן, כרי דק"ל להגמ' דרי' קי' י"ב דרבנן, מיכו לכרש"א ז"ל לק"מ מכך בוכח דגמ' דרי' לרש"א ז"ל דלטעמי אזיל, דק"ל דרי' מיל נמי כרי מדרבנן כמי' כ"ה משמו צפ"ז מכ' שצח. ומעתה י"ל דק"ל כמי' כחוס' דעירובין שם דדוקא דבר שאין לו עיקר מכ"ת ק"ל לרי' י"ב משא"כ ככך דקלובן כרי דבר שיש לו עיקר מכ"ת וא"ש [וע' ח' כרש"א ז"ל צנדרים ד' מ"ז ואכמ"ל]. אבל לפי מה שציאתי דברי הגמ' אס כן מוכה דק"ל להגמ' דאפילו דבר שיש לו עיקר מכ"ת ק"ל לרי' י"ב, ומעתה תיקשי כרי' [כן אמר שלפמ"ש השע"מ צה' עירובין להגמ' ק"ל לחלק בין ביכא דמתני צפירוש וצין ביכא דלא מתני צפירוש וכמ"ש כחוס' צב"ק ד' ק"ט וצ"מ פ"ש, אי"כ גם קושיתו, לק"מ, אמנם ציאתי דברי הגמ' דלא כהשע"מ ותיראתי שם קושיתו שקשה מדרי' אדרי' ואכמ"ל]. אמנם צממח אני תמכ ע"ז דמניל דרי' אף בקלובן ק"ל אין צריכה כא ר"י לא מיירי כלל בקלובן דכא קאמר אפילו חלקו גדיים כנגד גדיים כרי כרי דלא מיירי רק צשותפות צמכ, וצשותפות צמכ אינו שייך כלל לקלובן רק למעשר צמכ, וכדאיתא בצבורות ד' ג"ו, וא"כ לא מיירי רק צמער צמכ ומניל דבקלובן נמי ק"ל אין צריכה ואדרבא אי ק"ד דכא בקלובן ק"ל אין צריכה, אי"כ למכ צשמעת זכ צמער צמכ, ולא צשמעתו רצוחא טפי דאפילו בקלובן דלא כרי רק מדרבנן נמי אי"ב [אלא שיש לומר דקמ"ל דאפילו לקולא נמי אמרין אין צריכה. מיכו כל"ל הרוויכו וכמו שאמר ר"י], אלא ע"כ מוכה דבקלובן צממח ק"ל י"ב וכ"כ מפירשי' ז"ל צביא שם דבקלובן מוכה ר"י דרי' [וקתומת לשון הרמזים ז"ל צכ צפ"ג מכ' שקלים י"ע, וע' דבריו פ"ו מכ' צבורות]. חכו דרי יוחנן בצבורות שם לא קאמר כלישנא דרי', אלא קאמר שם אפילו חלקו חשטה כנגד חשטה כרי וכיינו משום דרי' לטעמי אזיל דק"ל צביא ד' ל"ז דאפילו דרבנן נמי אין צריכה, ולדידי אף בקלובן נמי ק"ל דאי"ב, ומש"ה קאמר חשטה כנגד חשטה דכא כולל בין חלוקת כספים דכוא קלובן וצין חלוקת צמכ דכוא מע"ב, אבל ר"י דמיירי רק צמער צמכ ודאי משמע דבקלובן ק"ל י"ב וכמ"ש. מיכו צירושלמי שקלים פ"א כ"ז קאמר שם ר"י נמי אפילו חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישב כנגד תישיש כלקוחות

כלקוחות בן ככביא דמינן חמון בלקוח כר [ועי רש"י
צ"ח ד' ל"ט ד"ב חלל], וא"כ משמע דר"י נמי מחלק
בין מע"צ לקלזון, וכרי ר"י ק' דאפילו דדרבנן נמי אין
צריכה. ונלפע"ד דהיכר לטעמי א"ל, דכנכ בגמרא דילן
צצ"ח ד' ל"ז קאמרינן ודרבנן מי אית לי וכתני או
כר כרי קסבר בגמרא דר"ס תחומין מדרבנן נינהו,
אלא דאפילו דרבנן נמי אין צריכה, אבל צירושלמי
עירובין פ' כ"ד משחחפין ה"א קאמר שם ר"י דעירובי
תחומין ד"ת בן, כרי דק' ר"י תחומין מכ"ת נינהו
[ועי צלקוטין כרמז"ן ז"ל בעירובין שם שכו"ח ג"כ כרי
ועי שבת ד' ל"ד], ומעתה אינו מוכרח לומר דר"י ק'
דאפילו דרבנן נמי אין צריכה, אלא היט דר"י דקס'
דאין צריכה בתחומין, משום דק' תחומין מכ"ת נינהו
[ועי חו"מ חגיגה ד' כ"ב ד"כ נחצר וכתוביט פ"ו
דדמאי מ"ז], ורי אושעיא דק' יש צריכה בתחומין א"ל
לטעמי צירושלמי עירובין פ' כ"ד מערבין כ"ד ופי' כ"ד
מערבין כ"ד ותחומין מדרבנן נינהו, ואפילו נימא דבכלים
לכ"ע כו' מדרבנן, בתחומי אלפים אמה אפי' למ"ד דכו'
מכ"ת [וזכרי דעת כרית"ב ז"ל בחידושי לעירובין ד'
ע"ט שחולק על רש"י ז"ל שם, וע"ש עוד בחידושי שם
ד' ל"ז מש"ש שם כרית"ב ז"ל], מ"מ כיון דאדם כו'
מכ"ת א"כ אין אנו לריכס לחלק בין עיקרו דאורייתא
לעיקרו דרבנן, וא"כ אמרינן כדמעיקר דר"ס י"צ ומכך
דאין ולא תיקשי דכחם תחומי אדם כו' מכ"ת משא"כ
בכלים כו' דרבנן. ומעתה א"ש ג"כ מאי דקסבר ר"י
צירושלמי דבקלזון יש צריכה משום דכו' מדרבנן, ועי'
מ"ש בקמון ודו"ק [ועי ירושלמי פ"ו דדמאי מחלוקת
ר"א ור"י א"ס קנו ע"מ לחלוק א"ס יש צריכה לרבי
ודו"ק]. ונראה עוד דגמרא דילן וכירושלמי א"ל עוד
לשיטתייכו, דכנכ ר"ס בגמרא דילן צגיטין ד' כ"ב
דכולם אינן פוקלין אף באחרון משום דאין צריכה וכתב
כר"ן ז"ל שם דלדידן דקו"ל דדרבנן י"צ ה"כ בא
דאין צריכה דאורייתא כוא מטעם קפק, וא"כ כו'
קפק גט וא"כ קו"ל דכולם פוקלים אף באחרון עיי"ש
ז"ל לדידיה בא דקסבר ר"י דאחרון אינו פוקל, ביינו
משום דר"י לטעמי א"ל דק"ל דאף דרבנן נמי אין
צריכה וא"כ בא דאין צריכה לאו מטעם קפק כוא,
ומש"כ ק"ל דאף אחרון אינו פוקל, א"כ לפוס גמרא
דילן ע"כ מוכרח דר"י ק' דאף דרבנן נמי אין צריכה,
אבל צירושלמי גיטין שם ק' ר' יוחנן דכולם פוקלים
עיי"ש, א"כ שפיר ק"ל לכירושלמי דדרבנן מודכ ר"י
דיש צריכה. ומכ שיש לכאריך עוד צדדי כירושלמי שם
אכמ"ל. כ"ז כוא אי נימא דקט"ל כו' מדרבנן, אבל
לפי מה שפרש"י ז"ל צצ"ח ד' ל"ח דקט"ל כו' כל"מ
וכ"כ בעירובין ד' ק"ח, א"כ אינו מוכרח לומר דתחומי
כלים כו' מדרבנן דאפי' כו' מכ"ת צ"צ מ"ל, מ"מ
צצ"ח דמיירי בתחומי אלפים אמה כו' דרבנן אף
שעיקרו מכ"ת מ"מ יש צריכה, משא"כ בקט"ל כו'
מכ"ת ממש. וכ"כ להדיא כרמז"ן ז"ל צלקוטין בעירובין
בין בתחומי אלפים אמה ובין בתחומי י"צ מ"ל למ"ד
דכו' מכ"ת, ה"כ בכלים נמי כו' מכ"ת עיי"ש. וכשתא
לפי מה שציאר נו"ח לקמן בשאלתא ק"ג אות ז'
דבינו ק' דקט"ל כו' כל"מ וכר"ף ק' דכוא מדרבנן

א"כ כ"כ צמאי דפליגי כאן אי תחומי י"צ מ"ל בכלים
כו' מכ"ת א"ל לשיטתייכו וכמ"ש [ועי מג"א ק"י תקפ"ז
קקכ"ד]. ולכאורה יש להביא רא' דאין לחלק בין תחומי
אדם לכלים מכא דפריך צצ"ח ד' ל"ז ודרבנן מי אית
לי וכתני או כר, וכשתא מאי קושיא דלמא בא דקסבר
ר"י דרבנן י"צ ביינו דוקא בתחומי כלים דככרי מיירי
שם משא"כ צ"כ דאין דמיירי בתחומי אדם ק"ל אין
צריכה. אמנם י"ל דבאמת כ"מ לתרו"י כ"י, מיכו כיון
שנבא לידי קצרה זו לחלק בין עיקרו דאורייתא לעיקרו
דרבנן א"כ למכ נכפוך דר"י לד"א וכ"כ בחו"מ
בשמעתיא ובעירובין ד' ל"ז ד"כ לא על קושיא אחרת שכתב
שם ע"ש. — כ"ז מחתי כר"ב ר' רפאל שפירא. וכיון שזכינו
לכך אין אנו לריכין בא דירי דמקשה מדכתוב ויד תחי
לך וגו' אליבא דמ"ד תחום אלפים אמה מכ"ת כמ"ש
לעיל, אלא היכר לטעמי דגריס צברייתא דר"ח לוקין
על תחומי שבת ד"ת, וק"ל שלא מכני עירוב ל"צ מ"ל,
וא"כ מקשה שפיר מחלוקתם, איך צאו לאכל משכ,
וכפנימים ביאך ילאו חוץ וכרי כ"י י"צ מ"ל, ותלמוד
דילן לטעמי דגריס צברייתא דר"ח לוקין על עירובי
תחומין כו' ומכני עירוב ל"צ מ"ל, ומש"כ נלך לכקשות
מכא דתני כשכן נפנים כר. וכנכ עוד כקשה כרמז"ן
ז"ל על עיקר היכר דאין מחזור תחומין מכ"ת חלל
י"צ מ"ל כמחנה ישראל, וכא דגלי מדבר כקצותין דמי.
וככי קשה על מש"כ כרמז"ס כ' שבת פכ"ז כ"א, דכך
א"ל משכ רבינו לא תלאו חוץ למחנה שכוא י"צ מילין
משום איסור תחומין. איבאר נחזי א"ן למ"ד צירי דבאמת
ששכ משכ ג' צורגנין וג' לריפין ודאי ניחא, שמשכ רבינו כזכיר
א"ס לא יעשו צורגנין יכא אסור ללאה חוץ, ולא קשה אלא
לתלמוד דילן וישו"ב כשני דירושלמי דכקצותין דמי. וגם צ"ל
דכ"ש כממעש כ"י שחמו עפ"י כ', מכ"מ כאזכר כיהא א"ס לא
יחמו עפ"י כ', שכרי זכ עפ"י נס, ודימי תורכ ככ"מ מתפרש
כו' כמ"ש כרמז"ן עלמו צפ"י כחורכ פ' אמור צפ'
מומין על בא דתני צת"כ אכרן עלמו מנין כו' כי לא
תקמון כחורכ באזכרות על הכס כו'. מיכו א"כ קשה
דיכיו רשאין לפנות לפניהם וללדודים וליכא איסור י"צ
מילין, וכדרא ק' כרמז"ן למקומה. אבל לנוקחת רבינו
ניחא דכאמלטיי כוזכרו שפיר שלא ילאו לכפנות חוץ
למחנה צלי עירוב וכרי כ"י י"צ מ"ל. נמלא דלפי נוקחת
רבינו מתיישב כל כעקמימות צ"כ כפקק. וכיון שזכינו
לכך, יש להעיר ראיות מכרעות לדבר **וכ** ונראה
ראיה דתחומין מכ"ת, מעירובין ד' נ"א זכ יכ"כ לכס כו' ואי
אחכ נוחן פירות כו', ומוכרח שם שכיח דרשכ גמורכ. **וכ**
דבשבת ד' פ"ז צ' מ"ס אשבת אפקיד תחומין לא
אפקיד ומ"ס תחומין נמי אפקיד, וכתבו גדהו ליישב
שכיון כש"ס לאסור כולאח ואע"ג דצ"י מן כתיב אל
ילא איש ממקומו וגו' ודרשין מיני' כולאח כו' מכ"מ
קאי לאחר מ"ת כו', וכ"ז דוחק גדול דמכ"ת נימא כ"י,
וחו דאמאי קרי לה תחומין. ויותר קשה בא לא נלרכו
כלל להוית מרבי' לרבי' ללורך מקט, שכרי ע"כ פרקו
אכלי מע"ש, דבשבת אסור משום קתירה, וא"כ אין כאן
רבי'. ויותר כ"י לתני לומר דכעצרכ ד"א צרכי'
פליגי, דאינו מפורש בקרא אלא כל"מ כדמסיק שם ד'
י' צ' אלא כל ד"א צרכי' גמורא גמירי לה, ופרש"י
וחו

ותו ככ"מ לשון זה שהוא כל"מ, ומש"כ נחלקו הלכה
זו כבר ניתנה במה ובפרטים או לא עד שבאו לקיו,
ולאיקור ד"א יש שייכות לאיקור תחומין לפי מש"כ הרמב"ם
בשם שאלין איקור תחומין אלא ברכ"ר. אבל כ"ז עדיין
אין מרווח כ"כ, ומש"כ לשיטת הרמב"ם דגמרא גמירי
לכ אינו כלמי"מ אלא צקבלל כמש"כ באר"כ צביאור
בספרי פי חקת צס"ד ובקש"ע אות ב', וא"כ קשה
מכ"כ תיתי שלא אפקידו עלכ צכלל איקור הולאכ.
ויותר נראה שבתחום י"צ מיל משמע, והרי מפרש הגמרא
כ"י אליבא דרבא, אלמא דקיי"ל יש תחומין מה"ת ופליגי
שפיר אי נהכו צמרכ צאיקור לאוין דקיל או לא. וכ"כ
דמ"י לומר דפליגי צאיקור מהמר שבו"רכו למקטן, שברי
א"א לכעמיד את החומר פחות פחות מד"א, דא"כ
משחכין כרצב בדרך, אלא נקוט כש"ס תחומין לאשמעין
דאיקור תחומין ג"כ עיקרו מה"ת. ועוד ראי ממימרא
שבבאחי למיל שרי צ"י נרתיין לאחוריהם י"צ
מיל כ"י, ולא נחבאר מקור דרשי לזכ. איברא מקורו
צמכילתא פכ"פ וירא כעס וינועו ויעמדו מרחוק, חוץ
לשים פשר מיל, מגיד שכ"י ישראל נרתיין לאחוריהם
שנים פשר מיל כ"י. ועדיין לא נחבאר שחזרו לאחוריהם
כשפור כל כמחנה שהוא י"צ מיל, וכמ"כ קשה צמכילתא
ש"י למיל פכ"פ ויעמדו כעס מרחוק אלו י"צ מיל כ"י
ומגן דמרחוק משמע כ"י, וברי צמ"ר צמדבר פ"ג מפרש
רחוק כ"י אלפים אמה כמש"כ לעיל. אלא כענין
דכמדבר ק"ל תחום אלפים אמה מה"ת, ומש"כ מפרש
מרחוק צלופן שיכ"י יכולים לחזור ולבתקרב לארון צשבת,
ובמכילתא ק"ל דתחום י"צ מיל מה"ת, ומש"כ מפרש
כיותר רחוק שהוא י"צ מיל, ושם עמדו כל משך שרי
קצ"י ככ"י [התני כרצב כ"י] בקשה ע"ז מה"ת דא"י
צמכילתא פ' יהור ואציא אחכס אל"י, ר"ע אומר זה יום
מ"ת שנהרהקו י"צ מיל, וכלל ר"ע ק"ל אלפים אמה
מה"ת. ונראה דכ"א דק"ל לר"ע אלפים אמה מה"ת,
כ"י לאחר שניתנה כפרש דערי כלום, אבל צללש
כשנאמר אל יל"א איש ממקומו, לא נאכר אז כ"א י"צ
מיל, ומש"כ נלך ר"ע ג"כ לדרש מערי כלום. וכדומה
לזכ אי צקכדרין ד' ק"י, ועדיין לא נאכר יין של
עמוני, ומפרש הרמב"ם דיי"ג של עכו"ם שיקור מה"ת
מדכתיב ישחו יין נקיים, לא נאמר עד שאמר משכ
השירה, כמבאר צקי קס"ב אות א' צס"ד עיי"ש], וליף
כמ"כ מפקוק וירא כעס וינועו ויעמדו מרחוק, שחזרו
צנועם כ"י רחוק כשעור שעמדו רחוק מן הכר שהוא
י"צ מיל, ולזכ כוון ריב"ל וקתמא כמ"ד תחום י"צ מיל
מה"ת. ועי' חגיגה ד' י"ז דכתיב ופנית צבקר והלכה
לאורכלך, ומכ"כ דאקור לילך צו"ט יותר משעור תחום
ועי' פרש"י ותו וטורי אבן שנחנקו צפירושם ואכ"ע להאריך
צחשבות, אבל לפי הפשט מבאר הפסק תחום י"צ מיל
מה"ת, ועי' שרי"ת ש"א ק"י פ'. עוד ראי מב"ה ד' י"צ
א' דדייק מדכתיב צקרא דירמ"י לא תולאו משא מצחיקם
ציום השבת, ציום השבת אין צו"ט לא, ואמאי לא הביא
קרא דאל יל"א איש ממקומו ציום השבועי דוקא ציום
השבועי צו"ט לא אלא קתמי דגמי ק"ל דכך קרא דאל
יל"א קאי על תחומין כדאי קס"ק דעירובין. מיכו יש
לדחות משום דקיי"ל יש עירוב וכולאכ ליוכ"כ, ואי

נדקדק מציוס השבועי יש למעט גם יוכ"כ, אבל מציוס
השבת לא נחמעט יוכ"כ דכתיב צ"י ג"כ שבת אלא
יו"ט ולא כתיב צ"י אלא שבת. והנה ממה שבבאחי
פשטא דקוגיא דחגיגה ד' י"ז, שאקור לילך צו"ט חוץ
לתחום, ופי' דאל יל"א איש וג"י קאי על תחום י"צ
מיל, חכ"י מזה קחירכ למש"כ לעיל דלמ"ד איקור
תחומין מה"ת י"צ מיל, וכו"א מקרא דאל יל"א, אפשר
דכ"י דוקא ציום השבועי ולא צו"ט. אבל צאמת דבר
זה תליא צאיקור הולאכ ובצער, אי קיי"ל אין הולאכ
ובצער צו"ט, וכ"י מדכתיב צכו ציום השבת, ודוקא
ציום השבועי ולא צו"ט, וא"כ אין איקור תחומין
צו"ט, והשתא דקיי"ל יש עירוב וכולאכ צו"ט, צודאי
ש"ס איקור תחומין ג"כ. ועדיין תלוי צמחלות רש"י
וכרמב"ם בדין מתוך, צביארנו צקי י' אות א'. שיטת
הרמב"ם דלרצב דק"ל הולאכ לא אמרינן מתוך אלא
צכולא ובצער, וע"כ כוא מדכתיב ציום השבת וציום
השבועי, וא"כ י"ל שאין תחומין ג"כ צו"ט, אבל למ"ד
דלא אמרינן הולאכ וע"כ אית לי מה"ת צכל מללכ
כמוש"כ ש"ס, וא"כ לא דייקין כלל מציוס השבועי. וכ"ז
לרצב דק"ל תחומין דרצבן ורק י"צ מיל כ"י מה"ת
וכוא מקרא דאל יל"א, אבל לר"ע שדרש מערי כלום,
פשיטא שוכג צתחומין אף צו"ט. ועפ"י מה שבבאחי
מתיישב ק"י הראשונים ז"ל ע"ז הפסק ד"צ מיל כוא
מה"ת, מכה דמוקי כש"ס צשבת ד' ק"ט א' צבא
דכשוכה כל מללכות שבת וידע לכ צמאי, ומש"י דידע
צתחומין אליבא דר"ע, ובדף ק"ג צ' מפרש כגמי כ"א
דתן צקכדרין המכלל את השבת צדצ שחיובין על
שגגתו חטאת ועל זדונו קקילכ, מכלל דאיכא מידי שאין
חיובין על שגגתו חטאת ועל זדונו קקילכ, ומאי ניכו
לאו דמתמר, ודאי לא תחומין אליבא דר"ע ובצער
אליבא דר' יוסי, ולא קאמר תחומין ד"צ מיל ואליבא
דכ"ע. והנה כ"א דכלל גדול אפשר לייש צפשיטות,
דקשה לכש"ס לומר דנעלם מאדס איקור כל מללכות
חמורות צשבת, וידע צאיקור תחומין ד"צ מיל שא"י
מפורש צחורכ, וא"ס ידע כפקוק דאל יל"א איש ממקומו,
כ"י ידע איקור הולאכ ג"כ, מש"כ קאמר תחומין
דאלפים אמה אליבא דר"ע, וזה אפשר שלא ידע ממקרא
דצ"י רב, אלא שכלך עם חצירו צשבת, ובכח"ו שלא ילך
יותר מגבול אלפים אמה, מש"כ י"צ מיל א"א לומר
כן. אח"כ ראיתי צקי שכתב כישוב כזכ צשם כרש"ל
שעל כמ"ג, אבל כקוגיא דדף ק"ג ודאי קשה, דנימא
לאפוקי תחומין ד"צ מיל אליבא דכ"ע. ולפי מש"כ
ניחא, דכ"א פשיטא צקוגיא דריש פקחים ד' כ', דקאמר
ר"ע ומל"ו להצער שריא אכ מללכ ומש"כ אקור
צו"ט, אלמא דכל מידי שא"י אכ מללכ אינו אקור
צו"ט, א"ס לא שפורש צחורכ לאיקור. ומענה צשלמא
צבה"א שצא להולאכ מהמר מעוש מיתח משום דק"ד
דאיתקש מללכ צכמה לאדס, וברי מללכ כ"א, אבל
תחומין ד"צ מיל א"ס נימא דאין הולאכ צו"ט, וכ"כ
איקור תחומין, וברי אין צו אלא לאו, ומכ"כ תיתי
שיתחייב ע"ז נתיב. צשלמא הולאכ ע"מכ, צפירוש קרא
הכתוב מללכ, כדאי ר"ע כזרק, אבל תחומין מכ"כ
תיתי לחייב מיתח, אלא ק"ל כר"ע דתחומין אקור ג"כ
מקרא

ראשון לציון מקרא דאלפים אמה, ומקובלים היו דאחי לאיקור תחומין, ולא נתפרש בשבת יותר מבי"ט, וא"כ מדאקור ציריט ק"ד שנקרא אז מלאכה ויכי הייז מיחא קמ"ל. וכן כצער חליצה דרי יוסף, ק"ד דכא דללאו ילאת ביינו שאינו צרכה וחטאת, אבל במיתא קאי כמו כצעתחיה לער"ס, דאי צנכודין ק"צ דתני ר' זכאי דללאו ילאת מכרת ולא ממיחא ע"ש צפרש"י, וכ"כ כצער לר' יוסף קמ"ל דלר' שטור ממיחא, ושכחא חניה מלאכה כלל. והנה כר"א"ש כקשה עוד ע"ז כיסוד ד"צ מיל דאורייתא לר"י, מכא דאי צעירובין ד' מ"ז, מכדי עירובין דרבנן מכ לי יחיד כר. וכוונתו ז"ל שכרי לרבנן דרבי"ג אקור לילך חוץ לד"א, כיון שלא קנח שציתא, א"כ כוא מכ"ת שכרי לא מלינו צח ר"מ צין י"צ מילין דאורייתא לאלפים אמה דרבנן, וצתרייכו אס לא קנח שציתא, לרבי"ג קנח מחיליו ולרבנן אקור עד שיקנח מפורש, אלא ע"כ דעיקר תחומין דרבנן, ולא צעינן כלל קניט שציתא, וחוכי קר כר"א"ש,

איעקר טורא בר שיטא פרסי ואישדייה עלוויחו ואימפלינחו אזל ועקר טורא בר שיטא פרסי ואותביח ארישיח אייתי חכ"ה כמצי ונמכוח ונהית לית על צא"רית בעא למישלפיה משכו ליה שיני לחכא ושיני לחכא ולא מצי למשלפיה חיינו דכתיב שני רשעים שברת אל תיכרי שברת אלא שרבת משח כמח הוי עשר אסין שפל נרגא בת עשר אסין ושזור עשר אסין וסחיה בפרסוליה וספליה אבן שישב עליה משח בשעה שעשה מלחמה בעמלק שנאמר וידי משח בכדים ויטחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה בשלמא כולחו ניסא אלא אשתו של לום פורענותא חוא דכתיב ותבט אשתו מאחריו ותחי נציב מלח"ה אלא חכי קאמר על לום ועל אשתו מברך שתים על אשתו ברוך דיין האמת ועל לום אומר ברוך זוכר הצדיקים ו דאמר רבי יוחנן אפילו בשעת כעסו של חפדוש ברוך הוא זוכר את הצדיקים שנאמר ויחי בשחת אלהים את ערי הכבד ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לום מתוך החפכה * חומות יריחו שנבלעו במסוסן דכתיב ויריעו העם תרעה גדולה ותפל חומות תחתיו וכד מצי יוסא דאיתרחיש לחו ניסא לישראל בגון חנוכה ופורים סיחייב לברוכי ברוך אשר עשה ניסים לאבותינו בזמן הזה

הזוה כודאח על נס שאינו יולא ממנכג בעולם, ולכאורע קסח כרי כלל לוט מחוך הכפככ אינו יולא ממנכג בעולם שכרי צרח לו משם, חכ מליי שאהד יולא מן כעיר סרס יעצור צח הנגף ר"ל וכדומה. אבל לפי שאמר ר"י אפי צעט כעסו כר יוחא, דמי שניל ע"י איזח זכות מהוך הכפככ צאופן שקודם שצא עידן ריתחא חכר לו זכותו לכילול, זכו ודאי מנכג בעולם, ואין מצרכין ע"ז ומשי"ח אנו מצרכים על כצנן כאש שנילו חמ"ו ואין מצרכין על שכליל הקצ"ח אז את דניאל וחליאו משם צטונכ כדאי צנכודין ד' ל"ג א', וכה שמצרכין על כלל לוט ביינו כשרואין אשתו של לוט שצציל שפמכ משם נעשית גליז מלח, ויכיא כוכחח שכבר כהחיל ככפככ צנפרית ומלח וכמש"כ צנימוקי רמב"ן שם, ולוט כי עדיין צדרך, ולא שלט צמדך קף רגליו כמכפכח וכיינו נס נגלח שרליו לצרך עליו. ונש"כ מקיים מימרא דר' יוחנן דאפי צעט כעסו של הקצ"ח כר, ר"ל שכבר כחל עידן ריתחא זוכר את הלדיקים וכיינו שצח גדול כדחני, צמכילחא פי צעלח צעירח פרשח ד' מלך צ"ו יולא למלחמח ומדינות קרובות באות ושאלות לרכיבן מלפניו, אומר לכן זעוף כוא למלחמח כוא יולא לכשילח וישב צאין אחס וסואלין לרכיבן מלפניו, אבל הקצ"ח אינו כן, כי איש מלחמח שכוא נלחם צמלרים כי שמי שכוא שומע לעקח כל צאי עולם כר. עכ"פ גי רציו צרורכ. ולפי גי הגמרא כי אפשר לומר כיס חולקים וס"ל שמצרכין על נס שאין נגלח כ"כ, ואפי צלל דר"י יש לצרך על לוט, אבל כבר נדחו

דחו כמ"ל והגרי"א ז"ל וק"ל שאין חולק על זה שאין מצרכין על כנס שמכבד אלא אם הוא נגלה ויולא מהטבע, וכמו שבבבאמי ראי מדינאל שנילל מכבשן באש צדק מנכב בעולם ואין מצרכין עליו, אלא ל"ל שגם לפי מוסת הכמרא כוונו למאמר דר"י, מיכו גי רצו מקובל הוא וראי מברעת לזכ כפסק. ויש לבאר לפי זה צרכה דאבן שיש עליו משכ, דלפי כנראה היא על נס מלחמת עמלק, בא מלחמה זו כי צדק בטבע לפי מרצ עם אנשים בצורים, ואינו אלא נס

נקטר, וכי"צ רבו מלחמות ישראל שנלחו. אבל באמת לאו על כלל ישראל מצרכים, דא"כ מאי אריא באבן, גבעה שלהמו צמחך לה מוצעי, אלא כנס הוא שנתן כי כה צמח לכבד ידיו כל היום ואף שחמכו אכרן וחור צידיו, מכ"מ אינו צדק בטבע שיסבול אנוש משך רב כזה. וכי"צ דכתיב כי נקי ולא קאמר נקיו על כלל ישראל, אלא משום דכנס לא שייך אלא צמח שנעשה עמו. ודבריהם בארתי יותר בזה, ואכ"מ. ^י **שנא** ויאמר יתרו ברוך ה'. ר"פ ברואה מנכ"מ אריא שנא ויאמר יתרו. לפי זה הנוקחא משמע דקאי על כלל הפרק, דא"כ דכל הצרכות מדרבנן ואנשי כנסת בגדולת תקינתו, מכ"מ לא כוקיפו חדשות אלא א"כ מלאו רמז צתורה. גי' מוני צרכות כן, צרכה כוכבין, וצרכה כמלות וצרכה הודאה על דבר כזה צמקרה. וצרכה כוכבין קמכו על ק"י כשכוח שבע מצד כי כדאי ר"פ כ"מ, או שאר אקמכהות, ולצרכה היות אי שם די מ"ג מדכתיב כל כשמה וגר, בא על הנאה אחרת כזה צריגלות לא תיקנו. וצרכה כמלות אי צירי שם מדכתיב וחתנה לך את לוחת האבן והתורח וכמלות איחקית תורה למלח מכ תורח טעונה צרכה אף מלות כי ועי' מש"כ לעיל קי ט"ז אות א' צכ"ד. וצרכה הודאה על כל שמהה כזה צמקרה מלאו רמז מיתרו, וזה נכלל כל הודאה ושבת. אבל רש"י הגיה מנלן דמצרכין אטיקא, וכן גי' ב"ג. וקי' מה זו שאלה עיי' יותר מכל צרכה הודאה. וי"ל דבשעת השמחה והתפעלות על אחי דבר כבר למדנו מא"ל ע"ה דכתיב וישתחו אברהם לפני ע"ה וא"י צמ"ר מכאן שמודים על צעורה טובה, מפרש וישתחו לבי והיינו צרכה הודאה, וכן אליעזר ע"ה כתיב וישתחו ויאמר צדק כי אלקי אדני וגר, וא"י שם גי' צמ"ר מכאן שמודים על ציט, וכוסיף ללמוד מכאן לצדק על טובת הרב, וכדמקיים אליעזר אשר לא עזב חקדו ואמתו מעם אדוני, והיינו שמוצרכין על נס הרב וכדומה, ונזהר למדנו כל צרכה הודאה על ראי שיש להכפעל. ומוכו כ"ז הוא בשעת הטובה אבל לאחר שכבר עבר לא מלינו אלא צנס נגלה, וילפינן מיתרו, והיינו דמדייק הש"ס מנלן דמצרכין אטיקא. ובין שזכינו לזה יש ללמוד דמצרכין בשעת מעשה אפי' על נס שאינו יולא מהטבע, שברי אברהם הודא על שנתנו ליתן לו אחות קבר, ואליעזר על הצדמות רצקה ובשניהם אינו יולא מהטבע. וכו"ל דעת הרשב"א ז"ל שזי' על בא שצרכו ר"ה בגדחא ותלמודי דר"י יצדק רחמנא דיכדן לן וכו', היינו משום דר"י כי רבם,

חזו בחנוכה על שרגא בפורים על מפרא מגדל ^י **שנא** ויאמר יתרו ברוך ה' וסחייב למיגמרה לדיא תמניא יו"י דחנוכה דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק ששנה עשר יום בשנה וליה אחת יחיד גומר בהן את חחלל ואילו חן שמונת ימי חג ושמונת ימי חנוכה ויום טוב חראשון של פסח ויום טוב של עצרת ^ח * וליה אחת

ופשט מכאן איבעי דירי דמצרכין על נס הרב, וכדאי רצו מצרי ר"ה, וכרי ר"י כי חולה שנתפס אינו אלא נס טבעי ולא מלינו אלא הגומל לחולו עלמו ובעשרה שהוא צמקוס קרבן חודש, ומש"כ נהגין לצדק בשעת קר"ת דכשולחן אז צמקוס כנחמה כמש"כ הגר"א צמ"ר תק"ס קק"צ לענין הקפת כושענות, אבל בן ותלמיד ושלח בעשרה לא מלינו חיוב כלל, אלא דעת הרשב"א דמכ"מ בשעת מעשה ודאי יש לצדק על כל נס וכל מי שמחוייב על נס נגלה

לטולס צבגיע לאותו מקום מחוייב לצדק כאן בשעת ראשונה צרכה הגומל אפי' שלא ימלא עשרה. וזה מובאר מש"כ הש"ע קס"י ר"ה, י"א שאינו מצדק על נס אלא צנס שהוא יולא ממכבד בעולם, ויש חולק והבינו כמג"א והגר"א ז"ל. שכיון להר"צ"ש דק"ל לצדק הגומל על נס נגלה, ואחזו שער שאין שום כוכח להיפך לצדק צדק טעשה לי נס גם על שאינו נס נגלה, וכי"א יעלה עכ"ד לצדק על חולים ויולדות תמיד. וכל"ז אינו מובן קדר הש"ע, שברי צקס"י ר"ה היות דעת הר"צ"ש דעה ראשונה לעיקר, ודעת הר"א ל"א, ובאמת או מוכינס כהר"צ"ש כמש"כ כלבוש ומ"א, וכאן היות להיפך, וגם צמ"י לא היות צקס"י ר"ה דהר"צ"ש חולק על הר"א בזה, בצרכה טעשה לי נס דוקא צנס נגלה. אלא לא זה הדרך רק ד"א דעל נס שמכבד בעולם אין מצרכין כלל אפי' בשעת מעשה אלא הוא עלמו ובעשרה דוקא מצדק הגומל וזה גי' צמ"ד תלוי צמחלותה כרד"א ור"צ"ש שצרי ר"ה ולכרד"א אין שום צרכה, ולכר"צ"ש מצרכין הגומל דארצ"י דברים ל"ד. וכי' מובאר שם בני ארבעה ל"ד דכ"ה למי שנעשה לו נס כגון שיפול כי היינו נס נגלה, או אם נגזים כי היינו נס נקטר כמובאר צקס"י ר"ה, אבל כל זה אינו רק מי שאירע לו נס מצדק הגומל ובעשרה דוקא, אבל בן ותלמיד, או הוא בעלמו שלא בעשרה לא, ויש חולק הוא הרשב"א דק"ל דאפי' שלא בגיע לעשרה, או אפי' בן ותלמיד מצרכין הגומל, מיכו ודאי מודה שאינו אלא בשעת מעשה ולא בלשון נס אלא כצרכה ר"ה בגדחא. וכנה צמדש רבה מובאר שיטת הרשב"א ז"ל [ולא כהמג"א קי' ר"י סק"ד שדחה שיטת הרשב"א בפשיטות] ולפי דבריו תלוי צשני כנוקחאות, דלפי נוקחא דילן י"ל דש"ס דילן חולק על המדרש, ולא יליף מקודם מ"ה, וא"כ אינו מוכח צרכה זו אלא מיתר וצנס נגלה, אבל לגי' ב"ג ורש"י אין לדחות דברי המדרש לצדק בשעת מעשה אפי' על שאינו נגלה, וכי"א שיטת הרשב"א ז"ל ופשטא דעובדא דר"ה בגדחא מוכח ככי שלא אמרו הראשונים ז"ל צה ישוב צרור. ותו דאי ימלא דהא דש"ס דילן לא היות בא דאליעזר משום דקודם מ"ה כוכ הוי לכו לכקשות על בא דיתרו, הניחא למ"ד יתרו לאחר מ"ה כוכ כי דמקשה צמ"א ד" כ"ד, אלא לכ"ע יש ללמוד מיתרו. ועי' מש"כ דעת רצונו צמ"י ל"ה אות א' שלמדן מקודם מ"ה, וא"כ כ"ה שלמדן מאליעזר ונמלא דעת הרשב"א עיקר. ^ח **וליה א'.** בגמרא ליתא אלא בחוקפתא קוכה וצמ' קופי פ"ה. וכבר עמד הר"ן פ"י ט"פ

ראשון לציון

הפניה כה ערכו

שם ליתא. אבל בחוקפתא פ"ב דקוכה ומ"ק פ"ב איתא

ראשון לציון י"ט ונתן טעם על מה שלא זכרו בגמרא זה הכלל, ח"ל וכ"ת וכו' בגמרא דילן בערכין כ"י ולא קתני לילה הראשון ש"פ, לאו קושיא היא דכתם שעל עשיית המלוכה לא קתני תדע דלא מני כלל שבשחיטת פסחים דמני לכו במתניתין דכתם ועוד דכתם ימים קתני לפרושי מתניתין כ"י עכ"ל. ואין בזה כדי ישוב, דלא בא ר"ש בן יוחנן לפרושי מתני' אלא בגמרא הביאו על המשנה, ומש"ה לא הביא ר"ש בן יוחנן כלל שבשחיטת פסחים משום דמייירי בכלל שכיחוד גומר ר"ל כל ישראל מחויבים בו ואפי' יחיד צפני טלמו, וכלל שבשחיטת פסחים אינו אלא מלכות כליום וביקבוצ לפני המצבה, ועי' חוקי' שם. אבל עיקר הישוב הוא משום דלא קתני אלא כחיוצ לגמור הכלל כיוון שלא הפסק וכלל שבאכילת פסחאי עיקר מלכותו בהפסק ולהתחיל לפני אכילה ולגמורו אחר אכילה וזכו עיקר הלילה כדאי בפסחאי ד' פ"ב צ"י כזיתא פקחא וכלילא פקע איגרא, הרי דכלילא הוא אחר אכילת הפסח. וכו' דלא מנה כלל שבצב"כ דאי צמ"ס וזירי שם, משום דמלא כדון כי יותר טוב שלא לאומרו לפני אכילה בצב"כ כלל, כדי שלא לגרע חשיבות המלוכה בזמנו שהוא אחר אכילה, שכרי כבר ילא ידי חוצה כלל צמ"ה שיקראו לפני אכילה כדאי צירי פ"א דזכרות חס שמע"ה צב"כ ילא. ולמה זה דומה לאכילת מרור לפני מלך שמלכותו אחר אכילת מלך ומכ"מ חס אכל לפניו ילא, והרי ידוע בפסחים ד' קט"ז אי' דמכדרינן אשאר ירקי [וע"ש בזה ד"ה מהקיף לה, דמשמע דלר"ח לא מהדרינן אשאר ירקי כיוון משום דק"ל להחמי' שיכול לבדק חקצ"י על פחות מוכשיעור כמש"כ שם. וע"ע בד' ק"כ אי' ד"ה באחרונה שנתפסקו בדבר, אי יכולין לבדק בתחילה על עיקר מלכות שלבסוף והביאו ראי' ממה שאוכלין מלך תחלת הסעודה, ועיקר המלוכה עם הפסקה צוקף, אבל ברמב"ן בשרי' המיוחדות ק"ל בפשיטות שא"י לבדק על מלכות שלבסוף, ועיקר אכילת מלך הוא הראשונה שיצרך עלי, ולפי זה ודאי חסור לכתחילה לאכול מרור בתחלה לפני מלך, וכו' שאוכלין מלך תחלה הוא דגם בזמן הפסקה אכלו גם בתחלה כזית פסח ומלך ומרור ומצואר בסי' קנ"ד אות ב' צב"ד]. וכן בתקיעת שופר שתוקעין לפני התפלה אע"ג שאינו זמנו בעיקרי היינו משום שהוא מיושב ועי' מש"כ בארוכה סי' קע"א אות ב' צב"ד, וגם זה לא תקנו לכתחילה אלא לנורך כדי לערצב את השטן, וכ"כ יותר טוב כי שלא להקדים המלוכה לפני זמנה אבל משום מלכות דרוב עם וקריאה צענימא המיוחדת לכלל תקנו שיקראו בצב"כ וביינו דקתני צמק' סי' ומלכות מן המוצה לקרות כלל [בצב"כ] כ"ל וחסר לפנינו תיבב זו וכן הגיה הגר"א ז"ל וכן הביא ברי"ן בשתי לילות ש"ג ולבדק עליהן ולאומרו צענימא לקיים מה שנאמר וגרוממם שמו יחדיו, וא"כ מי שאין לו לבדק גם לפני אכילה ודאי אין ראוי לקרוא

כלל עד אחר אכילה. ומש"ה לא קאמר ר"ש בן יוחנן שכיחוד גומר בכן את הכלל, דבשעת אכילה אינו גומר אלא מפסיק, ולפני אכילה אין שום מלוכה אלא לזכור, ולנוקמת דביו וחוספתא דקובכ דקחשיב כלל שכליל פסח, קרי לכלל שבאכילה ג"כ גומר. וי"מ בזה הוא במחלוקת שבין הגאונים הראשונים אי מצרכין על כלל זה, שכר"ן הביא בשם רבי'ג ושאר גאונים שאין לבדק, וכו' נגד הירי' שבביאו בתו' ור"ן ז"ל אבל ק"ל דהירי' אחי כגי' שבצמק' קופרי דרש"צ יחולק מוכה לילה של פסח צכלל גומרין את הכלל וא"כ לר"ך לבדק, וכדאי שם ולר"ך לבדק דתני רש"צ יחולק כ"י וי"ט הראשון ש"פ ולילו כ"י, אבל תלמוד דילן פליגא ורבינו גורם גם בתלמוד דילן ולילה אי' ש"פ וא"כ ודאי לר"ך לבדק. ומתוך מש"כ צענין קריאת כלל שבצב"כ תצין טעם שנינו במנהגים והדעות בקריאה זו שהוצא צסי' תפי" ק"ד. וכי' הגר"א ז"ל טעם מנהגו שאין קוראים צצית ככנסת משום שלא נתקן אלא בשביל שאין בקיאים ע"ש, וכו' חמור לכאורה, דכל תקנות שהתקינו בשביל כך לא בטל גם כיום כמו חזרת הש"ץ וכמש"כ הבי' אי"ה סי' קנ"ד וסי' קכ"ט ע"ש, אלא משום שפיקר התקנה אינה עפ"י דין אלא משום דוחק, וכיון שצטל בדוחק ראוי לעמוד על כדון, משא"כ אידך תקנות אינם נגד כדון ונחלקו במנהגות והדעות אי עיקר התקנה משום כדי לאומרו צענימא וא"כ גם כיום יש לנכוג כ"י, או משום שאין בקיאים כמש"כ הגר"א ז"ל. (י' ור' יומי' בר אבא א'. כ"ה ברי"ף, וכל"ל ולא כדאי בגמרא ר' ירמי' אמר, דקתם ר' ירמי' כי' זוטרי מרז יחודה טוצא, שכי' תלמיד חזר של ר' זירא ור"ן תלמידו של ר' יחודה, והיאך מפרש ר' יחודה ברכת הרוח, אלא ר"י בר אבא תלמיד חזר דרב כדאי ברכות ד' כ"ז ב'. (י' אר"י המדליק ב'. הרוח כ"י מכאן ואילך המדליק כ"י הרוח כ"י. כן גי' ברי"ף וכן הוא בגמרא דקובכ ד' מצי' אבל בשב"ד ד' כ"ג אי' הרוח כ"י והמדליק כ"י מכאן ואילך המדליק כ"י והרוח כ"י. ולא דבר ריק הוא שבקדימו ציום הראשון הרוח למדליק, חס לא שנימא דטכ"ד הוא. והגר"א לי צמ"ה שנתלקו ברי"ן והמרדכי צמי' שכלליקו עלי' צציתו או שבשחתף עם אחר אי' מכ"מ מלך למיחזי ר"ח כדי לבדק על הראי' ודעת ברי"ן והש"ע סי' תרע"ז דא"ל והמרדכי ק"ל דלר"ך, וכו' צחי' רש"י' שתי השיטות, וממילא צעי' לבדקי, וכן דעת הרש"ל וצ"ח וזה פשוט דבזכרה חלי' אי' מלך למחזי או לא ולא כפרי חדש סי' תרע"ז, וכו' פשיטא דמי' שאין לו כלל אפי' להשתחף דמלך למחזי ולבדק כדי לזכור כנס, אלא שאם כבר כדליקו עליו וילא ידי חוצה הדלקה צבא פליגי אי' נפטר ג"כ ממלכות ראי' או לא. ונחזי אן דבזמן חנוכה יש לו לבדק על שני דברים על

נכ כלל ועל נכ כנרות, אך על נכ כלל קני לנר
יום א' וחו לא, שהרי לא נמשך הנכ שמנה ימים לחודי
אלא כמה שנים עד שגברו על היונים לגמרי, וקני ציוס
א' לנר כלל הנכ, וכמו ליל ראשון של פסח, אבל על
נכ כנרות מזכרין כל שמנה

שנמשך זה הנכ וגבר על
יום הקודם לו, וא"כ ציוס
הראשון אפי' להר"ן שנפטר
ממנו ראי' ג"כ, כינוי על
נכ הראי', אבל על נכ כלל

לא נפטר, ומלך הכפרה הי' ראוי לנר שכהנינו ונו
שעשה נסים ציוס ראשון צלל ראיית נרות כלל, אלא
שא"ל לנר צלל דבר המקוים. והא דקיי"ל דבנח אומרים
זמן אפי' בשוק כינוי משום דניכר קדושת היום דאקור
צמלאכה וכדומה, משא"כ חנוכה, אבל הא מיהא לכ"ע
מורה להסתדל לראות י"ח ולנר עליו שתיים על נכ
כלל, אבל בשאר לילות אין לו אלא מלות נר חנוכה
ואחו הנכ, והרי כבר נפטר בצרכה דחזירו. והשתא
מדוקדק היטיב דציוס ראשון קאמר הרואה ואח"כ
המדליק, ומלות ראי' לא משום מעין מלות הדלקה
להוד אלא משום מלות נכ כלל ג"כ, אבל משני ואילך
עיקר מלות כראי' אינו אלא משום הדלקה להכי הקדים
המדליק ואח"כ הרואה, ואפי' לנוקח רביו ורי"ף
נראין הדברים כמש"כ. ועי' מה שכתבתי להלן אות כ"ו.

ברוך שהחיינו ושעשה נסים. בעירנו שארי הרב מהרמ"י
א"ש שיח, דנוקח רביו הי' דצרכת זמן הי' קודם
לצרכת שעשה נסים, וכ"כ צמק' קופרים פ"כ ה"ו,
ודלא כנוקח כר"ף וברא"ש ושאר הראשונים ז"ל,
דצרכת נכ קודם לזמן, אלא שקשה על נוס' רביו ושל
מ"ס, מהא דקיי"ל צקוכ ד' י"ו, דקוכ ואח"כ זמן,
משום דחיוצא דיומא עדיף, וא"כ כ"ג גזי י"ח לר"ן
לכיות נכ קודם לזמן, וכן צמגילה כ"א ז' איתא
דמזכרין מ"ח. עכ"ד שארי כ"ל. ובצמ"י איתא מאי
מצרך ברוך אשר קצ"ו להדליק נר חנוכה וברוך אשר
עשה נסים לאבותינו ציוס הכס וצו"ל וברוך אשר
החיינו וקיימנו וכגי' לה"ז כרי המדליק, והרואה
מצרך אשר החיינו וקיימנו וכגי' לזמ"ז, ואשר עשה
נסים לאבותינו ציוס הכס צמן הזה היכן לנו כר
כ"ה צמ"י. וכנה נוקח אשר החיינו כ"ה ג"כ צירושלמי
פ' הרואה לענין לולב, כשהוא נוטל אומר על נטילת
לולב ואשר שהחיינו וט"ס הוא, וז"ל ואשר החיינו.
מיהו זה נשתנה נוקח הכת"י מנוקח שלפנינו, ולפי
נוקחתו לא חקר חילוק בין המדליק להרואה, דמשמע
שהמדליק נמי מצרך זמן החילה, אבל לפי נוקח הכת"י
המדליק מצרך שהחיינו לבקוף והרואה מקדים שהחיינו.
ובה דעת כמ"ס יומא, דז"ל דק"ל כרצ"ה צקוכ שס
דק"ל זמן ואח"כ קוכ משום דתדיר ושאינו תדיר תדיר
קודם. ומכ"מ אינו אלא צקוכ שמצרך זמן גם על
המועד כמפורש בגמרא שס, דקאמר אנה דאמרי אפי'
לצ"ש, ע"כ לא קאמרי צ"ש הכס אלא שהיוס גורם
ליין שיצא, אבל הכא אי לא קוכ מי לא אמרינן זמן,
ופירש"י שאין יושבין צקוכ אומרים זמן מפני
המועד, אבל אי בריך זמן על המועד, כגון שקידש

צציתו מפני שהיו גשמים ואח"כ הופסקו הגשמים ואוכל
צקוכ ודאי מודה רב דמצרך קוכ ואח"כ זמן אפי'
לצ"ש שהרי הוקח גורם לזמן שתאמר, וברי זה ברור
דקידוש היום קודם לזמן משום דהזמן קאי עליו, וכ"כ
להדליק נר ש"ח לכו"ע קודם

לשהחיינו, שהרי צלי נר אין
אומרים זמן, אבל לצרכת הנכ
שהוא חיוצא דיומא אמרינן
תדיר ושאינו תדיר תדיר
קודם. כ"ז הוא אליבא

דצ"ח, וזכרי דעת כמ"ס, אבל אין הא קיי"ל הילכתא
כרצ דאמר קוכ ואח"כ זמן, א"כ קשיא נוקח רביו
שכתב שהחיינו קודם לשעשה נסים. מיהו לנוקח הכת"י
שמחלק בין המדליק להרואה, י"ל דבא זה ליישב קושיא
החוק' על הפסק וכלכתא קוכ ואח"כ זמן, ובה סתם
מתניתין בעלמא א"ל הילך חמץ הילך מלך ומסיק בש"ס
דחיוצא לרצ. ויש מקום לומר דודאי תדיר דוה חיוצא
דיומא שאינו תדיר, אך צקוכ דמתחילין בחיוצא דיומא
שהוא הקידוש גומרים חיוצא דיומא שהוא הקוכ.
וכי"ז פירש הא דשלי פקחים וכלכתא אפי' כן
מצרך שמים, ועי' שא"י קע"א סוף אות יוד. ומעתה
מבואר החילוק שהמדליק כבר כתחיל בחיוצא דיומא
שהוא צרכת אקצ"ו לכן מקיים בצרכת חיוצא דיומא,
משא"כ הרואה מצרך תדיר החילה. כ"ז לנוקח הכת"י,
אבל לפי הרואה מנוס' דילן דגם המדליק מצרך זמן
תחילה קשה. וז"ל עפ"י מש"כ הרדב"ז ז"ל צחלק א'
קי מ"ו טעם ע"ז הפסק משום דצרכת המלות ז"ל
עוצר לעשייתו, ואקור לישב כרגע צלי צרכה, משו"כ
מקדמין קוכ לזמן שאינו אלא כודא, וקושיא בש"ס
אינה אלא לרצ שאמר הטעם דחיוצא דיומא עדיף, וזה
הטעם ודאי אידחי, ואולי רצ ק"ל כרצ הוגא ציר
וכו' צחוק' שס ד' ל"ט דצרכת המלות צעצת עשייתו,
משו"כ אילטרין לטעם אחר, ואין הא קיי"ל דדוקא
עוצר לעשייתו ומשו"כ הוי מתחילה קוכ ואח"כ זמן,
ולפי זה צרכת נכ שאינה אלא כודא, כד דנא תדיר
ושאינו תדיר תדיר קודם, וזכרי צצרת רביו. ונראה דכן
היה גרסתו צמגילה ג"כ מח"ן ולא מ"ח. איצט"ל לישב
החוק' על קושיא ה"ל ולפולס קיי"ל כרצ דחיוצא דיומא
עדיף כ"ה דנכ קודם לזמן. ושארי ה"ל כתב לחרץ
דעת רביו עפ"י מש"כ הטור צקי תרמ"ג קדר הקידוש,
יין קידוש קוכ ואח"כ זמן, לפי שהזמן חזר על קידוש
היום ועל מלות קוכ עכ"ד, והקשה כצ"ח למא לא
כתב הטעם שאמרו בגמרא משום חיוצא דיומא עדיף,
ועיי"ש שהעלה דהאי טעמא אינו מועיל אלא בשע
שהזמן קאי על קוכ ג"כ, אבל צל"ה זמן קדים.
ויותר נראה מבואר דקידוש פסקי ברא"ש צפי לולב
ועצב ח"ל ה"ה לפני מלות הרצ מצרך על כל אה
צפי עצמה, הילכך כשמקדשין צליל קוכ קוכ חלל
ואח"כ זמן עכ"ל. ולכאורה תמוה למאי חלה צרכת
קוכ חמן להא דפליגי בה"ק ור"י צמלות הרצ,
דכת"ק ס"ל שמצרך על המלות, ור"י ס"ל שמצרך על
כל אחד צפי עצמו, וכי יעלה על הדעת לנר
ציקס"ז על המלות, הא ע"כ לא פליג בה"ק על ר"י

שס

ראשון לציון שם חלל בצרכת המנוח, חלל לא היכה דעיקר נוסח בצרכת הוא המנוח, חלל ודאי דק"ל דחיוצא דיומא לא מהכי להקדים קוכה לזמן, ודא דפקקין קוכה ואח"כ זמן, ביינו משום דלמדנו מיהא מכה דק"ל כר"י דבעין היכר בצרכה, ובליל

ראשון יש לזכר שני פעמים

זמן, דיו"ט ודקוכה. ונכי דלא

מזכירין שני פעמים זמן [ועי'

בא"י כגדול כי כבר נשאלו

בא"י ונא"י בצרכת זמן

צפנס אחד] דזמן אחד עולה

לכאן ולכאן, הא מיהא היכר

בעין למיעבד, ומשום פסק

בגמ' קוכה ואח"כ זמן, ובזה

נוכר שחזר על ק"כ וקוכה,

ואלכ דבריו בטור, ועי' בט"ז

שם, הלא"כ אפשר דהדרין לכלל דתדיר קודם אף נגד

חיוצא דיומא וכמוש"כ מו"ר, ומשום נזר חנוכה יש

להקדים זמן כדעת רבינו. ולפי"ז י"ל דבצרכת מגילה גם

רבינו מודה דמזכר מנ"ח כדאי בגמ' שם, דהא המג"א

צ"ח חל"צ כתב דלרין לכוין בצרכת זמן דיוס על

קטורת פורים ומשלוח מנות, ולדעת הראשונים דק"ל

דלא מזכירין זמן דיוס כלל, י"ל דק"ל דמכוון זה דזמן

דלילה, וא"כ נימא דדעת רבינו ג"כ הכי, וא"כ קאי

כזמן על שני דברים על צרכת מגילה ועל צרכת נס

שזכר נכלל קטורת פורים ומשלוח מנות, ומשום מזכירין

זמן לבקוף כמו צקוכה לדעת הטור כמש"כ. וכי תקש

הא קטורת פורים שאכלה בלילה לא ילא י"ח, וכן

במשלוח מנות, א"כ הא"י אפשר לכוין בצרכת זמן בלילה

עליהם, הא לא קשיא דהא דעת הכ"ג הוצא בחר"ש

קוכה צ"י לולב וערבה, וכן דעת רבינו נסים הוצא

בכגות אש"י ק"פ ככל מערבין דזמן דקא דיו"ט שני

פוטור זמן דלולב, אף דלולב זמנו דיוס דוקא, ודא

עדיפא דהא קטורת פורים איכא מלכ בלילה ג"כ,

כמוצא שר"ע סיומן חל"ה, ועי' ב"י שם ומש"כ שם

רב האי, ועי' פרי"ח שם. ועפ"י ה"ה מוקם לייש

קושיא ר"ח לשיטה זו, מדלא קאמר ודיוס מזכר מין

ש"מ דדיוס ג"כ איכא זמן, ועתה נימא מדקאמר וזכרין

מנ"ח ולא קאמר מח"ן ש"מ דדיוס ליכא זמן, דאי איתא

יזכר מח"ן בלילה משום דתדיר קודם ודיוס יזכר מנ"ח

ויכוין למ"מ וקט"פ. עכ"ד שארי הכ"ל. (א) **ר"ג בר יצחק**

א' משאל אב"ר. לפי נוסחה זו יש לפקוק כרנב"י שהוא

מרא דהלמודא יותר מרב או"א. ובגמ' דהוכה א"י וביכן

לזנו מלא חסור רנב"י משאל אב"ר, וא"כ הלכה כסתמא

דגמרא, וכן פסק הרמב"ם פ"א מה' צרכות ה"ג וביכן

לזנו בחורה שכתב זה אשר יאמרו לך תעשה כו' ונקיט

לשון מ"ע דהוא רישא דקרא דלא חסור. ועוד משום דאין

צרכה חלל על עשה שחורה, ולא על לשון ל"ח כמש"כ

הרא"ש כתובות פ"א ק"כ ולזה רמז הכ"מ. ובשנת יש

עוד גי' אחרת בזה ר' נחמ"י א' משאל אב"ר. והכ"מ

לענין פסק הלכה עי' מש"כ ב"ק דדרשה דפורים אות ב.

(י) **שאנשי ביתו מדליקין בביתו**. במימרא דר"ז שהביא רבינו

קאמר דמדלקי עלי בגו ביתי, ופי' עלי בשבילי, משמע

שמוכווין להולילו י"ח וכו' מכיון ללחא י"ח כדון כל המלות שאחר מוליל י"ח דבעין כוכה כדאי צרי"ב ד' כ"ט א' איכוין ותקע לי, חלל דשם בעין שיכא בשומע עומד קמוך להשמיע, וככא אפי' מרחוק. וכיינו טעמא דכל המלות מעשיות לא מליט

שיכא אחר מולילו י"ח [חלל

בשמיעה לחוד משום דשומע

כעונה ולכ"י בעין שיכא

שומע ומיחשז כעונה ומדבר

בעלמו ותק"ש עיקר המלכ

הוא בשמיעה כמש"כ ברא"ש

שם פ"ד קס"ו] זולת נר חנוכה

שכך ה"י התקנה שיוכלו

להוליל זמ"ז ע"י השתתפות

או ע"י איש וציתו, ובזה אין

ימ"י עומד לללו או לא,

חלל כזוונת דומה י"ח לכל המלות דבעי כזונת וכך ה"י

משמע מלשון הגמרא מדלקי עלי, חלל רבינו לא דייק

הכי חלל קה"ס שאנשי ביתו מדליקין בציתו, משמע אף

בלא כזונת כלל. ועי' מש"כ ק"י קנ"ד אות ב' דרבינו ק"ל

מלות ח"ל כזונת ומכ"מ מודה לכה דר"ז דכשומע ושמיע

לריכי כזונת, משום דמלכ צו יותר משלוהו, ואולי ר"ח

לזכות בעלמו כדאי בערכין ד' ב"א א' הכל לריבך דעת

כו' זמנין דלא ניהא לי כו'. ולפי זה בנר חנוכה דעיקר

המלכ איש בציתו, ודאי קתמא ניהא לי ללחא ע"י בני

ציתו שמדליקים בציתו, וגם בני ציתו בכתמא ניהא להו

להוליל אציהם או ראש הצית במלכ כמוטל עליו. ועי'

מש"כ במ"א ק"י ק' להלק בין מלכ מוכ"ח לדרבנן, וא"כ

בלי"ז ח"ל כוכה. (י) **תפלה משום דחובה בו**. בגמרא כ"י

חיתא איבעי לכו מכו להזכיר של חנוכה בצכמ"ז כיון

דמדרבנן הוא לא מדכרינן, או דלמא משום פרקומי ניקא

מדכרינן, ומוסיק דחינו חובה להזכיר. ובקציר רבינו וכן

צ"ג ה' חנוכה בטעם משום דתפלה הוצב וצכמ"ז

רשות. ובקציר זו חכרת בצרכות ד' מ"ט צ' לענין חרס

בצכמ"ז צ"ח, והתו' בשנת שם ד"ה מכו וכן כר"ן שם

כתבו בטעם משום דצכמ"ז ליכא פרקומי ניקא כולי

האי. ולכאורה קשקש על טעם רבינו וצ"ג שחרי צ"ח

לא חזר קצרה זו חלל לענין חזרה חלל לכתחילה

מדכרינן, ואפי' ר' הניחא דקאמר בשנת שם דחינו מחזיר

של ר"ח בצכמ"ז לא קאמר זה בטעם חלל משום דלא

אקור בעשית מלאכה. מיהו על הטעם של התו' ובר"ן

יש להקשות יותר, דתפלת ערבית שזלחש יוכיה דליכא

פרקומי ניקא ומדכרינן. ותו דהא לענין אצילות בשנת

כתבו הפוסקי שאין מחזיר בצכמ"ז אם אוכל בשלשה

משום דהיו פרקיא. ותו דבפי' קאמר בגמרא להיפך או

דילמא משום פרקומי ניקא מדכרינן, חלמא דאיכא

בצכמ"ז פרקומי ניקא. חלל יש לנו לישב טעמו של

רבינו וצ"ג, דה"ק משום דרבנן הוא לא חייבו אף

לכתחילה במילי דרשות או דילמא משום פרקומי ניקא

דחשיז כדאורייתא מדכרינן אף במילי דרשות, וצ"ח

פליגי רב ור"ח, דרב ק"ל כיון דמדאורייתא הוא מדכרינן

לכתחילה אף במילי דרשות, ור"ח ק"ל כיון דלא אקור

בעשית מלאכה חיו מחזיר במילי דרשות, חלל ככל קובץ

על

על זה הפרט ודין בין תפלה לזכרון משום דתפלה חובב וזכרון רשות. ודין בין שני כטעמים הוא שבת חנוכה, דלעיל כחור ורין אפי' בשבת אינו חייב לזכור, ל"מ לדעתם דפסקו כרז גידל כהפטר דשבת ור"ח ללא מזכירין משום דאלמלי שבת אין נביא דר"ח, כ"י אלמלי שבת אין חנוכה בזכרון, אלא אפי' לדעת רש"י דלא פסק כר"ג מכ"מ כיון דאין ענין לזכור זה שכן לא נתקן אלא לפרקומו ניקא וזכרון ניקא, וכרי זה דומה לכה דרבה יר"ט שחל לכיות בשבת אינו מזכיר של

שאלת שרם

היא לא חייבו רבנן לי (י) בשבת ויום טוב מאי איכא
 לסימור * אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב משרשיא
 אינו חייב להזכיר בברכת המזון ואם בא להזכיר
 מזכיר בברכת הארץ רב הונא בר יהודה אימלע לבי
 רבא סבר לאדכורי בבונה ירושלים אמר ל"י רב ששת
 כת"ל טח תפלה בחוראה אף ברכת המזון בחוראה:
 ברם צריך * שבת וראש חודש שבת דאיתנהו
 בהנחה כד מצלי דמוספי מי צריך לאדכורי
 על הנכים אי לא כיון דתפלה המוספין משום שבת וראש חודש הוא ולא משום
 חנוכה לא צריך או דילמא יום הוא שנתחייב בארבע תפלות וצריך להזכיר על
 הנסים ת"ש * דאמר רבי יהושע בן לוי יום הכפורים שחל להיות בשבת (שליח
 צבור) המתפלל תפלה נעילה צריך להזכיר של שבת מאי טעמא יום הוא שנתחייב
 (י) בארבע תפלות * מאי שנא מדברא דאמר רבא יום טוב שחל להיות בשבת שליח
 צבור היורד לפני התיבה ערבית אינו צריך להזכיר של יום טוב שאילמלא שבת אין
 שליח צבור יורד ערבית ביום טוב היום גבי שבת הוא דלאו היובא הוא ומשום סכנה
 הוא דתמינו רבנן אבל הכא חובא הוא:
 אי נמי ברם צריך (י) מהו לאדכורי של חנוכה בברכת המזון בשבת ת"ש * דאמר
 רבי יהושע בן לוי יום הכפורים שחל להיות בשבת המתפלל תפלה נעילה
 צריך להזכיר של שבת מ"מ יום הוא שנתחייב * בחמשה תפלות:
 ברם צריך אי נמי סימור קאמרינן דמחייבין לאדלוסי שרגא תמניא יומי
 דההוא

דמשמע צמני דחנוכה אינו חייב לזכור אפי' בשבת, שכן קאמר אי"ר קחורכ אר"ה אינו מזכיר ואם בא
 לזכור מזכיר כבודא כ"י ולא קאמר בשבת מזכיר כבודא, אלא לעולם אינו חייב לזכור. מוכר רבינו ק"ל
 דבשבת צמנה חייב לזכור כמזכיר לכלן והגמרא קמ"ל דאף בחול רשאי לזכור ולא כיו הפסק או אפי' מן
 המזכיר לזכור אלא שאין צד הויז, וכ"כ הפוסקים. דאמר רבא אר"ס אמר רב הונא אינו חייב בו. כ"כ בכת"י,
 וכ"כ בציג וכל"ל, דרב משרשי מהלמודי דרבא הוא, ולא רבי דרב קחורכ. א"ל רבא נתפלה בו. כ"כ בכת"י וכל"ל
 דלא כדאי צמני ולפניו, דרב ששת מאי שיאטי לבי רבא. יוה"כ שחל להיות בשבת המתפלל ת"ג בו. כ"כ בכת"י
 ובגמ' וכל"ל. (י) מאי טעמא יום הוא שנתחייב בחמש תפלות. כל"ל וכן הוא לכלן וצריך וצמלחמת ה. מוכר צמני אי
 צד הפלות ופרש"י לצד מתייע וכן הביא בעל הנהגות ע"ש. ולקחורכ קשה אמאי צד דחנוכה בשבת ור"ח קאמר
 יום הוא שחייב צארבע תפלות וא"כ כיול הפלת ערבית בתפלת כיום, וצוה"כ לא כיול ריב"ל של ערבית, ואין לומר
 דהליא אי תיע רשות או חובב, ואי חובב היה דכיול צדדי תפלות כיום, אלא"כ שכן ריב"ל ק"ל תיע חובב
 כמשי"כ בחור צרכות דף ד' צ' צס רב עמרם, דע"כ ק"ל לר"ע דלמ"ד רשות לא שייך לקבוע זמן וא"כ בין לר"י
 בין לריב"ל פ"כ חובב. הדע מדלא קאמר דא"כ בין ר"י לריב"ל תיע רשות או חובב, וקתמא דגמרא קי"ל דתיע
 רשות, וא"כ להיפך מיצני לן ולריך לומר דריב"ל וקתמא דגמרא פליגי בכה דזבחים ד' י"ב אי אי לילכ כיו מה"י,
 וקתמא דגמרא כרז אשי דלא כיו מה"י וחד יומא הוא, וריב"ל ק"ל דלילכ אינו מיתחשב עם כיום. ודין לדיוא,
 לדעת בחור קוכב ד' כ"ז אי ד"כ אי צעי אכיל דבוי"ט א"ל לחור אלא כליל יר"ט ראשון ש"פ וקכות ולא ציוס,
 וא"כ ציוס ראשון של פסח וקכות שחל בשבת אי שכן של יר"ט הליא צדא אי נימא יומא דשבת שחייב צ' קטורות
 וחור אף צל יר"ט ואע"ג דצרי"ה שחל בשבת דעת הש"ע ק"י רפ"ה ק"י דאינו חור צל ר"ח, משום דצרי"ה
 ליכא חורכ כלל, משא"כ ציוס ראשון ש"פ וקכות הא איכא חורכ צלילכ, אכל אי נימא דלילכ ויוס לא מיתחשבי
 צדדי אי"כ דומכ יר"ט ראשון כרי"ה וכליך יומי של יר"ט, מוכר אי"ה לקיוס נ"י רש"י ובעכ"מ ולפרש דקתמא דגמ'
 וריב"ל פליגי אלא לפי דאי צממא דריב"ל אמר צעמנו יוה"כ שחל בשבת המתפלל נעילה לריך לזכור של שבת יוס
 הוא שנתחייב צ' תפלות. וי"ל דריב"ל חולק צד עם קתמא דגמרא, אי יס מיתחשב לילכ ויוס צדדי, אכל גי
 רבינו מאי טעמא יוס הוא כ"י משמע דגמרא מפרש טעמא דריב"ל, אי"כ כמו דקאמר לעיל ארבע תפלות כמ"כ לריך
 לומר כאן חמש תפלות. אך בכת"י כאן ולכלן הנוס' צארבע תפלות, ולא כמשי"כ, ואין להכריע אחר נוסחא עיקר.
 (י) מהו לאדכורי בו. כבר כתבתי צדא י"ג דרבינו לעטמ"י דבא שאין חובב לזכור של חנוכה בזכרון משום דכוא
 רשות ולכ"י בשבת יס לחייב, משא"כ לעטם בחור ורין ע"ש. וראוי לדעת דיש להוכיח דרבינו ק"ל כשיטת כרי"ף
 וקיעחו שאין כלכ כרז גידל דאמר דרי"ה בשבת המפטר צביא א"ל לזכור של ר"ח, שאלמלי שבת אין נביא
 צרי"ה, דלכתי ובעל המאור שכלכ כרי"ג אי"כ כ"י צחנוכה ליכא חורכ כלל צצרכמ"י, ואין ללמוד מדריב"ל, אלא
 ככרי"ף דומכ ממע לפי טעמו של רבינו ז"ל. אי נמי ברם צריך מימר קאמרינן דמחייבין לאדלוקי שרגא חמני
 יומא

טומאת מת לאפוקי דשרץ ג"כ כמו לענין טומאת החכום דדיוק הגמי בפסחים פי' כ"ל טומאת מת בלעד ולא טומאת שרץ יע"ש. וחו' ככ"מ אי' סתמא טומאה כותרה או דחוייה, וכבר ידענו דלא מיירי בטומאה היולה מנופו, ולמה דיוק כאן טומאת מת,

אלא לאפוקי טומאת כהן בשרץ ג"כ. הא מיהא לא משום דטומאת מגע מת קיל מטומאת זבין ושרץ זא זכ' הדין לטומאת ליצור, אלא משום דחמיר לענין יחיד. וכ"ז ליהא אלא צמחכפר, או בכהן וסכין, ואם נגע צמת שנטעו אב בטומאה דצעי שצבע שכיחוד נדח, משו"כ בליצור עבדי בטומאה,

משו"כ מגע טומאה אחרת שנעשים ראשון וטמאים טומאת ערב אין כיחוד נדח, משו"כ בליצור לא עבדי בטומאה, ובמכפרין משום דדנו למתכפרין, אבל בטומאת בשר בקדשים או שמן אין שום י"מ בדבר, שאפילו נטמאו בטומאה קלה, נדחי ביחוד שהרי אין להם טהרה, וממילא בליצור נעשים בטומאה בכל מגע טומאות. וכי"מ דתניא במנחות ד' ע"ב כי מקריב מנחת בעומר ונטמאה כו' אומר לו כו' פקח ושתוק וכל טומאה איירי. חה צור. ואין י"מ אלא צז עלמו שטומאה יולדת מנופי, אבל אי"כ מה הועילו צמה שנטמאו שמן טהור, הא ניטמח מהמנורה, אלא ע"כ לא בשתמשו במנורה כלל. בן אמת לשיטת רש"י ותו' דק"ל דחרצ ה"כ כחלל אינו אלא בכלי מתכת, ולדעת ר"י צר"י במנחות דף כ"ח צ' דמנורה של עץ כשר, יש ליישב שהשתמשו במנורה של עץ וכי"כ ראשון וכשמן שני, והועילו צז שלא כי' השמן ראשון, אבל לשיטת הרמב"ם דחרצ ה"כ כחלל אפי' בכלי עץ קשה, וכן לרבי שהשתמשו בצפודים ש"מ קשה. וא"כ כי מקום לומר שלא השתמשו בזהב שמונה ימים במנורה כלל משום שלא כי' להם, והדליקו בזהב פך כסבור, או בכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה, וא"כ לא כי' אלא נר אי' כדי לקיים להעלות נר תמיד. ומדוקדק מש"כ רבינו חדא לוגא, דמהלכ לוג ליי"צ שעות דלילה, ולוג שלם לנר תמיד כל המעלי"ע, אבל הרמב"ן צ"ח הכורה ריש פי' כהעלותך כי דמנורה מעבד, ואי' אין מנורה אקור להדליק כלל ע"ש, וע"כ כי' מנורה והיו אנשים טהורים שטעו מנורה טהורה אלא שלא יכלו לכשיג שמן צטברה, וא"כ חדא לוגא ל"ד, אלא כלי שמחזיק כדי ג' לוגין ותלי. או ל"ל כהוא לגא, מלשון לגין שילכי מי כלים לגינין גדולים כו' וכן כרצו, וזה כעיקר. דלחזיוה כל עובר וש. כל"ל. י"י ואי איכא אדם חשוב אצ"ג דאיכא מנורה צריך נר אחר לשימוש. בגמרא אי' ואי אדם חשוב כו' אע"ג דאיכא מדורה נר אחר דמנורה נר"ך נר אחרת וכן כו' צב"ג וצרי"ף וכ"כ צכת"י, ומשמע דהצב"ג במדליק אדם חשוב, אבל לנוקחת רבינו בדפוס אפי' יש כאן אורה אדם חשוב לר"ך נר אחר, ויש לכבין צמאי פליגי הכי חרי נוקחאות. ולכאורה כי' נראה דתלי צמאי פירושים צקוגיא דנרכות ד' נ"א אי' תני חדא אור של צב"כ

ראשון לציון יומא כחמני יומי דלחטעבד נוסא כהוא לוגא דמישחא דכוי ציב כשעור חד יומא ואלדיקו שרגא מיני' כו' כ"כ צכת"י. י"י דהוא לוגא כו'. ע"כ ל"ד שכרי מחלכ לוג לכל נר כי' כדאי צמנחות ד' פ"ה צ'. ולכאורה כי'

אפשר לומר שלא היו מדליקים אז במנורה כלל, משום שלא כי' להם מנורה כלל דאי איתא שכי' להם מנורה ונשתמשו בה אע"ג שהיתה טמאה צמגע ט"מ משום דטומאה נדחא צל לצור מ"מ מה הועילו צשמן שנטמאו צטברה, הא נטמאה מהמנורה. ואי יומא דגם צז דטומאת כשמן נדחא צש"ל, אי"כ אפילו כי'

בעכו"ם נוגעים מאי כו', הא אין צין מגע טומאת מת למגע זבין. ולא כהפ"ח צ' חנוכה שצמח"כ שגה צז [ולכאורה יש מקום למש"כ הפ"ח עפ"י מה שכתב הרמב"ם כי' ציאת המקדש פ"ד כ"י, כי'ל דוחה את הטומאה, כי'ג זמן של אותו הקרבן ליקרב והיו רוב בקהל שמקריבין אותו טמאין למת או שהיו בקהל טהורין והיו כהנים במקריבין טמאין למת, או שהיו אלו ואלו טהורין, וכיו' בכלי שרת טמאין לנח, כיו' זה יעשה בטומאה כי' אבל הטמאין בטומאה אחרת כגון זבין וזבות ונדות וטמאי שרץ וצלה וכ"צ לא יתעסקו ולא יבאקו לעזרה כו'. כרי שדוקא דטומאת מת נדחא ולא טומאת שרץ מכ"ש מגע זבין. אבל צאמת כ"ז אינו אלא בטומאת המתכפרין, או המתכפרין כיונו כהנים וכל"ש. ומקור דברים אלו כו' צנחנים ד' כ"צ צ', אמרו זקני דרום כי' ומסיק דקצרי ז"ד מכפרין כמתכפרין, מה מתכפרין טמא מת אין, טמא שרץ לא, אף מכפרין טמא מת אין טמא שרץ לא. ומסיק עוד דקצרי שוחטין חורקין על טמאי שרץ ביחוד, וא"כ אין ביחוד נדחא, וכל שאין ביחוד נדחא אין בליצור עבדי בטומאה. ולכאורה קשה מהא דאי' בפסחים ד' ע"ט א', דסכין טמא צטומאת שרץ נדחא צפקח וכיו' פסק הרמב"ם כי' ק"פ פ"ז כ"ט, אבל לא קשה מיד, דשאני פקח שאין שוחטין חורקין על טמא שרץ כו' וכ"כ צ' ק"פ פ"ו כ"א, שכוונת צנחלה ושרץ וכ"צ ציוס י"ד כ"ז טובל ושוחטין עליו אחר שיטבול דוקא, וא"כ כיון שיחיד נדחא, ממילא ליצור עבדי בטומאה, וה"כ מכפרין כיונו כהנים וכל"ש. ואע"ג דצקוגיא דצנחנים משמע דפקח טובל לשאר קרבנות, מ"מ לא קיי"ל כיו', אלא צפקח אפילו על טמא שרץ אין שרי' עליו עד שיטבול, וצשאר קרבנות טמא שרץ מוטל קרבנותיו ולא טמא מת, וכפשטא צמ"ק ד' ט"ז רש"י צצורא יקריב, כראוי לציאה ראוי להקריב כו' וצטנא מת איירי, כפירש"י ולא כחוק' שם, וצחגיגה דף ד' צ' יע"ש שפירשו בקרבנות מלרע דוקא, אבל נר"י טמא מת משלח קרבנותיו, וקוגיא דצנחנים מפרשי צא"א ואכ"מ, אבל דעת הרמב"ם כו' כמש"כ צפ"צ מ"י ציאת המקדש כ"י צ' ע"י כ"מ. וכי"מ דדיוק בגמי ציומא ד' ז', איתמר טומאת מת ר"י אמר כותרה כו', וזה כדיוק מלמד דוקא

פי' יד ציון

דחזיוה

מ"ק פ"ב
שכה כ"א

צ"כ ושל צ"כ ממזכרין עליו ותני חדא אין מזכרין עליו ל"ק בא דליכא אדם חשוב בא דליכא א"ת, ופרש"י ראשון צ"כ דליכא א"ת לכבודו כדליקוק ולא שצריך לאורכ אלא לכבוד צעלמי כו', ודליכא א"ת לכאיר להם כדליקוק, וכתוב פירשו בשם ר"ת דליכא א"ת לאורכ וליכא א"ת עשוי לכבוד צככ"י. וכשתא לפרש"י דא"ת לכבודו אפי"ג שאל" לאורכ, וא"כ כאן נמי אי ליכא א"ת אינו ניכר דלגר חנוכה כוא דאפשר לכבוד א"ת כוא, ואפי"ג שאל" לאורכ שכרי יש לו מדורכ, מ"מ לאו כבודו כוא

שאילת שאלום

שם כב
שם

לח ת"ש כבד המנה הורכ ושמהכ כלואי ועשהם לוהכ וכלו חכמיכ וכו', לפי כומק כבוכו אין מוצן למה שאלמר הי"ט כבד המנה הורכ וכו' וחו כס למה שאלמר וככל עוד לקמל כבמוך ד"ה גרס לריך וכו' מימר קא המריי נר הנוכח מלכ להניח וכו' והד אמר משמלל והלכחא רשמלל כדי שיהיה מוחה מימין וכו', הן כהה כל הדגרים שאלמר גלון גיד כבד דידבור זה, ולא הי מקיפ בדרך רחוקה על דרך דרוש בהקדמות רבות, לא לביטוי כי ירצהו פן הפס מדוך האנה על דרך נקלהון. למכס צלוי כפק הכרון זכעס יש כאן, והי"ט כבד המנה הורכ וכו' כהה כוי בההלח הדגוס פשיין לעין צלוהו עין וכנס נהיך בהערהכ, ככבד ליהרמי כוד ככמיס דגוס כככר הזה מוכז יושע. ולוי מוכז הפזי וקולר זהו לא נהנוי די הכז להקט, וכבר הכנה יכול דובר מיכריס על אופט, מלח פני קוט.

דאיכא מדורה צריך נר אחר לשימושי * ובצוה להניחה בטפח הכמוך לפתח * והיכא בנה ליה פליגי בח רב אחא בריה דרבא י"ט ורבי ירביה בדפתי חד אמר ביטין וחד אמר בשמאל מאן דאבר ביטין קא כבד י כי היכי דלהוי תרתי בצוותא בהד דוכתא נר הנוכח ומוזחז ובאן דאמר בשבאל בא סבר כי היכי דלהוי כווחה ביטין ונר הנוכח בשבאל (א) ובעל הבית בפליט מצויצת ביניהן היכתא מאי י"ט ת"ש כבד אברה תורה ושכרם בצותי ועשייתם

אורה אדם חשוב לריך נר אחר דלא לימא לכבודו כוא, ד"ל דהרוויכו המה, אי כצככ"צ אדם חשוב לא צריך טעמא דכבודו אלא נשום השמים וכ"כ אי ליכא אורה א"ת לריך נר אחר משום כבודו, ואי כוכ אמר אי ליכא אדם חשוב לא בייתי יודע אי צככ"צ אדם חשוב, דשאלו אורה דליכא משום כבודו, וא"כ לא פליגי כני הרי נוסחאות. מיכר כ"י לפרש"י אצל לר"ת ליכא קצרה דכבודו כלל, וא"כ דוקא כצככ"צ ולא אורה, ולא כני רציו. כ"י כי נראה לכאורה, אצל כד דייקא לשון רציו עוד לריך נר אחר לשימושי, כרי דלא משום כבודו, אלא כוא צ"כ כפי ר"ת ק"ל, וכ"ע לא חיישי אלא משום שהין אדם חשוב משהמש לאור כמדורכ, וכ"כ בני כנוקחאות כוא משום דלכצככ"צ עלמו א"ל לחוש שכרי כוא יודע למה כדליקא אלא היישיין לנכנסים ויולאים. ולגירכחנו לא חיישיין אלא אי צככ"צ אדם חשוב, דלאורה אין השש כצכ"ל נכנסים ויולאים שכרי הינס יודעים שכוא אדם חשוב, ולגי רציו י"ל דחיישיין גס להא שידעו שסם חשובים, וי"ל דלא פליגי וככל לפי כענין, והליא אי כאורה מפורסם או לא. (י) ור' יומי מזפתי. וכן כוא צכ"ג ור"י. ובגמרא הי ורצ שמואל מדפתי, ונראה ככוא טכ"ד שלא חכר עוד כפפס צכ"ג. (י) כי היכי דלהוי תרתי מצוותא בחז דוכתא. ר"ל כדאי צרכות ד' ל"ט ז' כואיל וזההציד ציכ הדא מלכ נעציד צי מלכ אחריתי וכן צגצרי אי צד מ"ג אי וכוא אומר על כמוגמר מכלל דליכא דעדיף מיני ואמאי כואיל וכוא נעל ידיו תהלכ צאהרונכ כו', פי תחיל צהדא מלכ. ויש לזכ מקור צהורכ כמש"כ צכ"ד צציאור כספרי פי מטות. ולפי זה צמקוס שאין מוחזק אין לנו טעם להניח צימין, אלא צמקוס שלצו חפן. חכ דלא ככעור וש"ע כי תרע"א שכי דאם אין מוחזק לכ"ע יש להניח צימין, וק"ל דטעמא דמ"ד צימין לאו משום מלכ מוחזק אלא ימין עדיפא לעולם, וע"ע צאות כ"צ. (א) ובצ"ב בשליט מצויצת ביניהן. צגמרא ליתא. ולכאורה קשכ כא מדליקין צלילכ ולאו זמן ליית כוא, ולריך לומר דק"ל כרצ"א ור"ן דמדליקין צתהלת שקיעה צעוד כיום ויכול להכיר צין תכלת ללצן, או אפשר דק"ל כדעת כר"א"ש דכקות יוס חייב צליית חף צלילכ. ועוד יש לכוכיח מכאן דק"ל דלילכ לאו זמן תפילין מכ"ת [וכשיטת הרמב"ם ז"ל וכרי מוכח צקי מ"ה כמש"כ צאות צ' צכ"ד, וכרי נראה דעת רש"י גיטין ד' מ' אי ד"ה כהניח כוי דלילכ לאו זמ"ת כואיל] דלשיטת הפוסקים דלא כריכ"ג א"כ מקיים מלכ תפילין כ"י שאינו הולך תפילין וכרי ראו לומר תפילין (משמאל), ורד"ל ז"ל כחז ע"ז צכ"ל צתשובת מהר"ל קס"מ כציאו ומוקיים עלה ולקיים החוט במשולש וגו', פי הוט ליית עכ"ל, וא"כ י"ל דלא חשיב מלכ ששכ"ג רק ליית. (ב) ת"ש כבד אמרה תורה כו'. אין לזכ צאור פשוט וכו' דצקמוך כציא עוד זה כחקירה כיכא מנה לי ומקיים וכלכתא משמאל כדי שיהא מוחזק צימין כוי וחקדים לזכ דנשים חייבות צנר חנוכה, ואח"כ דאם כוי דר צעליכ מניחא צחלון כסמוכ לרכ"ד ואין שם מקוס דין זה אלא לעיל דכציא מלכ דפרקוס ניקא דמלכ להניחא צפתח ציהו מצחון כוי, אצל גצי טפח כסמוך לפתח אין לה שייכות לזר צעלייח. וכנראה דרציו צא ללמדינו דלפי טעמו דכא דמלכ צשמאל כדי שיהא מוחזק צימין ור"ת צשמאל ובצכ"צ מליון ציניכן וככוונכ שיהא מקובצ צמלכ ולקיים מה שנא' חונכ מללך כי קציב ליראו וכדאי צגמחות ד' מ"ג צ' גצי תפילין ומוחזק, וא"כ נשים כוי נראה דלכ"ע עדיף להדליק מימין מטעם האמור, וכרי קצרה שיהא מקובצ צמלכ ליכא שאין להם ליית, וכן צחלון דליכא מוחזק אין נפקותא כלל ומניחו צלד שרולכ, על זה צא רציו ללמדינו דחכמים עשו קייג לדצריהם שלעולם לא יעצרו על תקנתם אפי צמקוס דליכא כאי טעמא. וכיינו שכציא לפני כפשיטות כא דכתיב ושמרתם מלכותי, ויש לזכ שני פירושים חדא זו משנה כדתיני צה"כ כמה פעמים ובקדושין ד' ל"ז אי אשר תשמרון זו משנה, וכיינו דרישכ וחקירה צכמה פרטים שאינו מפורש צתורה, ושנית לעשות קייג לתורה כדאי צינמות ד' כ"א אי מהאי קרא עשו משמרת למשמרת, וע"ע מש"כ צכע"ד כהאי קרא פי אמור. וזהו שכי רציו וצאו חכמים ופירשו וחקרו, וכיינו משנה, ועשו קיג לתורה, ואח"כ כציא דנשים חייבות צנר חנוכה, וכשכוא דר צעליי לריך להניחא צחלון, ואח"כ כציא

ראשון לציון הביא הפסק דמניחה בשמאל, וללמד דכ"כ נשים וחלון משום קייג ולא חלקו חכמים ולא כהטור וש"ס. ומכאן ללמוד בכ"מ שהקנו חכמים מאיזה טעם לא צטלו החקנה והמלוך אפי' כיכא דליכא האי טעמא. וצכלבו קי מ"ד

ועשיתם אותם ובאו חכמים ופירשו וחקרו ועשו סייג לתורה:

ברם צריך נשי מי מחייבין בנר חנוכה או לא מי אמרינן כיון דמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות או דילמא לדידחו נמי איתרחיש להו ניסא כדלגברי וחילכך נשי נמי מחייבי בנר חנוכה חילכתא מאי ת"ש * דא"ר יהושע בן לוי נשים חייבות בנר חנוכה מפני שאף הן היו באותו חגם מימר פא אמרי' * נר חנוכה מצוה לחניהה בטפח הסמוך לפתח (ג) ואם היה דר בעליה מניחה בחלון הסמוכה לרשות הרבים * היכא מנה ליה פליגי בה רב אחא בריה דרבא ורבי ירמיה מדפתי חד אמר מיטין וחד אמר משמאל וחילכתא משמאל כדי שיחא מזוהה מיטין ונר חנוכה משמאל ובעל הבית מצויין במילתו ביניהם:

ברם צריך מאן דלית בידיה שיעור נר חנוכה ונר ביתו הי' מינייהו עדיף נר ביתו עדיף משום שלום ביתו אי נמי נר חנוכה ופידוש היום הי' מינייהו עדיף ת"ש * דאמר רבא נר חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה ופידוש היום הי' מינייהו עדיף קידוש היום עדיף דתדיר או נר

קוכה ד' ליה א' ד"ה מי, ולפרש"י יתח דדוקא כיו שצאו להזכיר אותו בדבר המיוחד לכן אלא דא"כ פצדים פטורים לגמרי, וכמש"כ ברמב"ם כי מגילה. וכל דתניה בנר מגילה נשים ועצדים פטורים ווא"י להוליא אסרים י"ח, כיונו פטורים מקריאה לעלמן ג"כ, ופליג ריב"ל על התוספתא בנשים, אצל לפי צ"ג ותר נימא דנשים ועצדים חייבים לעלמן, וא"י להוליא אנשים י"ח. חכ דעת רבינו ג"כ, ודלא כפר"ח קי חרש"י שחילק בין נ"ח למ"מ דמ"ש ע"ש. (ג) ואם הי' דר בעלי מניחה בחלון ב"ו. עי' מש"כ בקמח"ד. וי"ל עוד דקמ"ל דגם בחלון לריך להניחה בטפח הסמוך לחלון ואע"כ שכוה מצפנים כפרש"י מניחה מצפנים כנגד חלון כר ומכ"מ י"ש. להניחה בטפח הסמוכה וזה ראי' לכא דא"י צש"ע שם בצבחה רמ"א ק"ו דאפי' צו"כ"י שמדליקין צפנים כמנהג לדליק בטפח הסמוך לפתח כמו צימכס ע"ש. **ברם צריך מאן דלית ב"ו.** צכתי א"י כנוקא אי נמי צרם לריך כיבי דאיכא גצרא דדחיקא ל"י מילתא וליכא צידי לקיומי מלות י"ח ונר ביתו דלית ליכ אלא שיעור כדלקח מר א', כי מינייהו עדיף, מי אמרינן כיון דשרגא דחמככ מליח משום פרקומי ניקא, כילכך נר חנוכה עדיף, או דילמא נר ביתו עדיף משום שלום ביתו, דכל אימת דליכא שרגא לא מיתאכיל ליכ, וליכא שלום ביתו, א"י נמי נר חנוכה וקידוש היום כי מינייהו עדיף, ת"ש דצעי רבא פשיטא לו נר חנוכה ונר ביתו, מ"צ עדיף משום שלום ביתו, נר ביתו וקידוש היום כיוס מ"צ עדיף משום שלום ביתו, צעי רבא נ"ח וקידוש היום כי מינייהו

חייבות, ור"ל דנכי דחייב ג' תפלות ודאי הצ"ג, מכ"מ עיקר תפלה שכוה מ"ע מכ"ח אין הצ"ג ונשים חייבות, וממילא תקנת הנביאים וחכמים קיימו צבו ג"כ. ולזה כוון כר דוד ויטל שכוה בגאון ש"א קי י"ד להוכיח כדעת ברמב"ם ז"ל שפיקר תפלה מכ"ח, ור"ל או מלשון כרי"ף או שכי כנוקחא הכי צנח [ומכ"מ אין כרואי להרמב"ם מכרעת דאפשר לומר דמשום שפיקר תפלה צעת לר"כ מכ"ח לכ"ע כמש"כ לעיל אות א' ומג"א קי ק"י צש"ס קמ"ק, ועפ"י קצטו חכמים לאפוש רחמים בכ"י ג"פ לחיי שעכ]. נחזור לענין דעת כרי"ף דאי כיו תפלה דרבנן מעיקרו כוון נשים פטורות משום דכוי מ"ע שצ"ג. וכל שכי ברמב"ן להוכיח מכאן דכרי"ף ק"ל נשים חייבות מכ"ח בצרכמ"ז ולא פי דברי כרי"ף שחייבות מדרבנן כמו בתפלה, כיונו מדכי קתמא נשים חייבות משום דכוי מ"ע שלא הצ"ג, ולא כטיל צזה ספק ומקום לפוטרו מכ"ח, ש"מ דק"ל שכוה מכ"ח, ולא כהגאון לל"ח. כל מיכא דעת כרי"ף דגם צמלוך דרבנן תלי צ"ג, ועי' תו פקחים ד' ק"ח צי שהוכיחו שפיר מגוף כני מימרא דריב"ל דאילטרין לטעמא שכן כיו צארתו כנס ש"מ דצ"ז נשים פטורות. וככי קוגי דעלמא, עי' צש"ע קי רל"ט לענין כדללה. וכל דאיתא צרכ"ש ד' י"ז חייב אדם להקביל פני רבו מדכתיב מדוע את הולכת אליו וכו', כר דנשים צכלל אע"כ שכוה מ"ע שצ"ג, לק"מ דודאי נשים אינן חייבות, אלא דרך נשים לחייב עלמן צמ"ע שצ"ג שאנשים חייבין. וכ"ז דלא כמ"ש כתר צרכות שם לפרש"י דמש"כ לא

העמק וישראל שאילתא כו שאלה

מנייחו עדיף, קידוש ביום משום דחידר כו. עד כאן בכת"י. או דילמא נר חנוכה עדיף משום פרקומי נוקא כי מנייחו עדיף. כ"ל ועי' מש"כ פי' חלוקה כי ק"ג אות ז' בכת"י. משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. בכת"י איתא משתשקע החמה עד שתתחיל רגל מן השוק, אי נמי צרם לר"ך נר חנוכה שכותיר שמן זית מכו לר"ך לעשותו, דח"ר נר חנוכה שכותיר שמן ציום הראשון מוסיף עליו ומדליקו ציום השני, ומוסיף עליו ומדליקו ציום השלישי, וכן בשאר כל הימים.

שאלת שרם

לש אם כנחה וכוהיר שמנה מוסיף עליו יום שני ומדליקו וכו' הוסיף ליום שמיני עושה לו פדורה ושורפו בפי' לפי שזקנה למטה חסור להסתפק ממנו. הרא"ש פי' במה מדליקין סי' ע"י כתב בה"ל שאלות דרב אחאי נר חנוכה שכותיר בו שמן מהו לר"ך לעשות בו, ה"ש דח"ר נר חנוכה שכותיר בו שמן ציום הראשון מוסיף עליו ומדליקו ציום השני, ביום השני מוסיף עליו ומדליקו ציום השלישי, וכן בשאר כל הימים. פשוטא נר חנוכה עדיף משום פרסומי גיסא: שאילתא דמחייבין דבית ישראל לאדלוסי שרגא דחנוכה מאיסתי היא מצותה כך שנו חכמים * משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק * (י) * אם כבתה והותיר שמנה מוסיף עליו יום

שם כא:
[המחומר] 8
י"א

דורש ב"כ כי יומא דחנוכה וכו' שאילתא דמחייבין צ"י למיקרא בקיפרא דאורייתא ולא פ"ד וכו' יומא דחנוכה דמחייבין צ"י (ועי' אות כ"ה שדרכתי לפרש לשון שלפנינו לאגמורי באורייתא) ומן מאי נר חנוכה עד ולא מורידין חקר. וכ"כ צפי כתיב, ורשום שם דבשאלות שלנו אין כתיב כאן דרש וכו' מחליל שאלתא דמחייבין צ"י למיקרא כו' (י) אם כבתה והותיר נר. הרא"ש שבת פ"ב סי' ט' הביאו בשמו ש"ר ובלשון צרייתא דחנו רבנן נר חנוכה שכותיר בו שמן ציום ראשון וכן הביאו דה"ר דמ"ד אי' ד"ה שגור כו' דח"י כ"כ ליל ראשון כו' ואולי נמלא בז' מקצות קטנות שנאצדו ממנו כמשי"כ הרמב"ן במלחמת כ' שלהי מ' מ"ק, מוכרז צמ"ג כ' חנוכה הביאו בשמו של רבינו לזכר. ובעיקר דין כקצו מכת ש"י הרי"ף אי' לשיעורא ביתה דולקת וכולת עד כשיעור חזק ורואה לכבותה ולכשתמש לאורא כרשות צידו, ונחלקו האחרונים ביעוצו. מוכרי' אצובכ ז"ל פי' דרבינו מייירי בכותיר משיעור כדלקתה ג"כ ומכ"מ אקור צקתם, וכו' ש"י הרי"ף מייירי בפירוש שאינו מקבל יותר משיעור. וצאמת קצרה גדולה היא, ולמה זכ דומה ללולב דמלאגבה נפק צ"י, ומכ"מ פליגי צקובכ ד' נ"ח ה' אקור כל ביום וקו"ל דלכולי יומא אתקלא, וצדדאי אי פירש שאינו מקבל עד שיטול דש"י אש"כ כמשי"כ כה"ר ד"ה אחרון בה"ר ד"ר חנינא מטביל צ"י ונפיק צ"י, שהקלם ציים ראשון כולו ומקלחת לשאר יומים וכו' מתכב הכי ע"ש, ומכ"מ קתמא כולו אקור כמשי"כ כר"ן בעושה ד' דפנות יחדיו שכולם אקור, ועי' מש"כ סי' קכ"ז אות ז' בכת"י, וכ"כ כיון שהקלם קתם דעתו ה' שיתבער ככל למנוח ונאקור כולו, אבל אי פירש מותר, וכו' לדעת מוכרי' ז"ל. וכצ"י פירש דרבינו מייירי בכתבה לפני זמנו. ונראה לכוסף בדרך פלפול, דאפי' לדעת צ"י דלא ח"ן ודאי מותר ולא דמי ללולב דמאות זרעים ליטול כל ביום, משא"כ ר"ה לא מלינו זריות צ"ה, מכ"מ יש מקום לומר דאפי' לא ח"ן אקור משום דאין צריכה לומר זכ שכולק הוא שהוקלם מחללה, וכ"י דומה לשני לוגין שאנו עתיד להפריש כו'. וכ"כ ה' קו"ל צ"ה ד' ל"ה בדרכנן יש צריכה, לריבין אנו להקדי מהלוקת רש"י וכו' גטין ד' מ"ז ד"ה טבל וחולין מעורבין ז"ל, דפרש"י טבל חטב וחטב מעורב שח"י טבל וח"י חולין למ"ד אין צריכה וכו' יכול להפריש חו"מ מייירי וכו' וא"כ ק"ל דלמ"ד ח"ב, דומה ודאי לאחר שחלקו כעו לפני חלוקה שכי' ל"ה מלאה כ"י, ואין צ"ה

קטק שנתא בגיג לפי' חלקו בשלימות או לכיפך. וכתיר בקטו

הקצו לפיכך מזהל דלל מייחזי ביכורים למייד איצ ואמאי הא כ"א ים לו מחלה צפירותיו. ולעמיד לקימו דכניס בכל ערוגה הכרעת ים לכ"א מחלה וא"כ חילן גזן הוא ואין מציאין ממנו בכורים כדאי צ"ב ד' כ"ז, ואפי' לריי דאמר שם אחד חילן קמוך למיאר וא' חילן הכוונה מציא וקורא שעמ"כ הנחיל יכושע לישראל אבי"א, זה אינו אלא צכ"ג שאינו חוזר ציובל ולעולם ישאר כך אבל כאן יחזרו זל"ז ציובל ומשום דכל נטיעה חריטה זרוע על מחלה ש"ח בזה לא מלינו שבתקין,

שאיפת שרם

יום שני ומדליקו ואם חותיר ליום שני מוסף עליו וקרוצ לזה יישב בגאון ש"א יום שלישי ומדליקו וכן שאר הימים חותיר ליום קר ל' ועוד הקצו מצבורות שמיני עושה מדורה ומדל' בו בפני עצמו דכיון ד' מ"ה דקאמר למייד הכחין דהוהצח למצוה אסור לחתתפס ממנו ומאי גר חנוכה שחלקו לקומות בן חין הכהן נוטל פכ"צ מקפק אפי' למייד דתניא

עליו לא היו כהן זה הותר כדי שיעור להדליק כמדתו בליל שני אבל אי חייבי שומר מן השמן אחר כדי שיעורא ואם כן ע"כ דנתן מחמלה שמן מדוב להכר ומעשה יכול להיות דבאחר שיעור שכן ביכול להדליק בליל שני אף בלתי שמוסף עליו, ואשר על כן נראה מדקדקו בלשונם מוסף עליו, להודיע בזה דהכך כדי שיעורא כנחה ובהת' דלינשי דמחמלה כדי שיעור מזהו ולא יפסידו על חנם העודף הילכך כמחמלקו בליל שני צריך להוסיף עליו.

חמש אפי' חזי המש, ואמאי הא ים לו לכ"א חזי. ולעמיד גם זה ל"ק שכל דבר שיטול הכהן ים בו מחלה ש"ה ואין לו רשות ליקח, וכ"כ הרמב"ם ה' תרומות פ"א כ"כ שותפיה בעריג חייבת בתרי"מ כיצד כ"ה כרי טבל וחולין מעורבין בכל

ולא

קלה וקלח מחלקו של עריג כ"ה [ומה שדקדק רבינו בחלקו של עריג, כיוון משום דבהלקו של ישראל קי"ל אין קיין לעריג צא"י, וא"כ אפי' חלקו של עריג לקוח הוא ביד ישראל חייב בתרי"מ מן הכורס, משא"כ חלקו של עריג אפי' למייד אין קיין מכ"מ לא נחמייב בתרי"מ אלא לאחר שקנה ישראל מפירותיו כפרשי גיטין שם ד"ה שאין קיין כ"ה וישראל כקונה מן הפירות לריך לעשר, אבל לא כ"ז שהם ביד בעריג. וזה שדקדק הש"ס שם מצרייתא דרבי ק"ל טבל וחולין מעורבין צ"ז, כיוון משום דמשמע אפי' חלקו ש"י שהרי רש"י מפרש של ישראל חייב ושל עריג פטור, משמע דרבי מייירי זין צש"י זין צשל עריג, מש"כ אוקי בקוריא, אבל לדין ודאי ים י"מ. ולא כמין ככ"מ שנדחק ליישב דעת הרמב"ם שאין קיין לא מהני אלא בישראל שחזר ולקח קרקע משל עריג חכ חמוכ, וכבר הקדימנו בגאון פ"י שם ואכ"מ להאריך יותר], אבל בתוס' מפרשי א"צ חיינו שדקדק בכל החלוקה חכ כגיב לכ"א שלו או להיפך או מקל"ת. והנה הא דק"ל דלאורייתא א"צ וצדרבנן י"ב לפי הת' כפשוטו, משום דקפק מכה"ת להחמיר וצדרבנן להקל, אבל לפירשי אע"ג ש"ל דהפקק הוא מטעם ספק, מכ"מ יותר ה' דכ"ה קי"ל ולטעמי צצ"ה ד' ל"ט ד"ה כרגלי בממלא דבתחומין ים צריכה להחמיר, כרי דאין זה מלד ספק, ולכאורכ כיכ נראה לומר דמחלוקת אמוראי היא בגיטין ד' כ"ה דאמוראי ק"ל דאחרון פוסל וריי א' אף האחרון אין פוסל כרי דאינן אמוראי ק"ל דאע"ג דא"צ מכ"מ להחמיר אקור, ורי יוחנן ק"ל א"צ אפי' להקל ואין קי"ל כפרש זין מכה"ת לצדרבנן כאינן אמוראי, וזה כ"ה מיושב ק' בגאון ש"א שם על שיטת הרמב"ם דרי יוחנן לית לי דבר שילימ לא צמיל, דא"כ אמאי ק"ל חצית אקור הא כ"ה ספק מיהא, ולמש"כ נוחא דריי דלא ק"ל צדרבנן ים צריכה, אינו מטעם ספק אלא ודאי א"צ אפי' להקל בשל תורה מכש"כ להחמיר צדרבנן, מיהו רש"י ק"ל דכ"ע צעממי קיימי, וזה דאינן אמוראי ק"ל דאחרון פוסל, אינו אלא צכ"ה ממש דרית כגט פוסל צה, אבל ליבוס וכדומה להומרה א"צ אפי' להקל, ופי' פרש"י שם ד"ה חזן מן האחרון כ"ה ופסולה לכאורה, וכן בתוס' ק"ל דגם ריי צעממייכו קאי, וזה דאין פוסל כ"ה כ"ה ד' כ"ד צ' ד"ה לאויו שאררה, דגט שאני ע"ש, אלא שאין זה פשוט פי' חיי מרש"א צח"י ד' כ"ה ד"ה דברי ר"מ, וכ"ה משמע פשטא דלריכותא שם. והנה כרי"ף כ' שאין כלכך כריי דק"ל אף האחרון אינו פוסל, משום דאינן אמוראי רבים פליגי עליה, ואי נימא דפליגי או הא דא"צ מטעם ספק או פשיטא שא"צ, א"כ ריי לטעמי דק"ל א"צ אפי' צדרבנן, ואין קי"ל דלאורייתא א"צ וצדרבנן י"ב וכאינן אמוראי דמשום ספק הוא, וא"כ כ"ה כלכך פסוקה דלא כריי, אלא גם כרי"ף צשיטת רש"י קאי דלכ"ע אינו מטעם ספק, וא"כ אפשר דכלכך כריי דאפי' רית כגט אין צו מש"כ הולך לכוכים שאין כלכך כיוחיד, וכיינו דק"ל לכרי"ף בקפק תחומין אקור כמש"כ כרי"ף צפרי שואל והובא צש"ע ארי"ה קי' ש"כ ס"פ. ואע"ג דקיי"ל ים צריכה בתחומין אלא דאין זה מטעם ספק אלא כ"ה קיי"ל ים צריכה צדרבנן אפי' להחמיר, וכן דעת הרמב"ם בתחומין ומכאן מוכח דעת הרמב"ם דלא כמש"כ בגאון פני יכושע גיטין רפ"ג ושלחי פ"ד דמשום ספק קיי"ל דלאורייתא א"צ וצדרבנן ים צריכה ע"ש ולא כמש"כ בגאון ש"א שם דהרמב"ם צשיטת הת' קאי וכמש"כ לעיל, אבל לשיטת הת' לפי הא דקיי"ל בתחומין י"ב מוכיח דכ"ה ספקו מותר, וכדעת ברש"י ושי"ע קי' תל"ת. והשתא ניזיל לנייד, דידוע ש"ה המ"א קי' תרע"ז סקרי"צ דניח הוא דבר ש"ל מתירין ע"ש וספקו אקור, וא"כ רבינו ק"ל לשיטת הת' דהא דא"צ הוא מטעם ספק מש"כ א"צ צניח, ול"ק מתחומין דאף ספקו שרי מאיכא טעם שהוא, אבל כרי"ף קאי צשיטת רש"י וא"כ אע"ג דקפקו אקור מכ"מ י"ב מש"כ מותר בשמן מותר, ופי' צכלצו קי' מייד ש"ה ג"כ דרבינו חולק עם כרי"ף ורמב"ם צמה שגשתייר, ולמש"כ גם כ"ה מודכ דלרבינו אקור המותר אלא דנימ צין דעת מהרי"א ולהב"י צמותר נרות שעוב, דכ"ז שלא הודלק לא מהני כזמנה, ולאחר שהודלק הוצרך מה שגשתייר, ומודכ רבינו לדעת הב"י שמוחר הנרות מותר, ופי' מאירי מגילה פי' צני כפיר שהקציר טעמו של רבינו משום שמתחלתו דעתו שישפרו צאור הנחלה להם, מצוחר כמכרי"א, אלא שהוסף במאירי וכן וכן בשל שבת, וליתא, דשאני נר שבת דתחלתו ניתן להנאה, ומש"כ מותר להשתמש בכ"ד אפילו צשעכ שדולק, ופי' מש"כ פי' שלא צק"ד. אסור להסתפק ממנו. צשיבולי הלקט קי' קפ"ה הקשה ע"ז מנר שבת ומאחרתו, וכבר יושב כרי"ן שבת פ"ב, והנחתי דבריו צקי קכ"א צ' ומאי גר חנוכה. לפי מוס' זו מדויק דלא על כלל חנוכה שואל,

זה

כתי"ב

זכ פשוט נס הלל וחוכת המצח שכי שמש, אלא מאי נר חנוכה, למאי קבעו חכמים נר. כן הערכ נחום ראשון לציון צוילל בעל המגיל (ה) ולא למספד. צגמי וצריף אי דלא להתענה ג"כ, ותמוך דפשוטא דאס למקפד אקור כשיכ להתענות עי תענית ד' וי' ומגיל ד' הי וי' דקמיל דלפניהם מותר אפי להתענות, ומשום דחנוכה כדברי קבלה דמי שא"ל חזק, ועי ציחורי הנרי"א קי תרפי' קק"א צגס המדוכי. ולמש"כ מכאן ראי לדברי הנרי"א ז"ל שם שכי דכא דאי צריף קפ"א דמגיל דפורים אקור לפניהם ולאחריהם, אינו מדברי הריף עלמו ז"ל, מיכו נוסחת רבינו מיושרת. **ב) ממאנו כל השמנים שבהיכל ולא אי להם שמן להדליק וכשגברו נוי בזקו נוי, וצגמי אי טמאנו כל שמנים שבהיכל וכשגברו מלכות צ"ה כר, ומשמע שעד שלא גברו לא הי שייך כלל לומר שלא הי להם שמן כר שכרי צטלכ עזוב לנמרי, וכשגברו צדק ומלאו אותו כפך. והנה כצ"י וש"א ז"ל בקשו על נס שמונה מכא דכיום הראשון לא הי נס, ואין לומר דכא שלא טמאנו אנשי אנטיוכוס כינו נס, דכ אינו יולא מדרך הטבע ואין מצרכים עליו כמצור צשי"ע קי רי"ח ועי מש"כ לפיל אור ו' צק"ד, אבל נוסחת רבינו ולא הי להם שמן כר ואח"כ וכשגברו כר משמע דעד שלא נלחו**

ג"כ הפשו ולא מלאו, דודאי התגברות אנשי אנטיוכוס לא הי צפעה א, ומאז נכנסו וטמאנו כל השמנים, מכ"מ היו עדין מקריבים תמידים וכדומה עד שגברו יוסר, ומכבר הפשו שמן טבור ולא מלאו עד שגברו צ"ה האיר הקצ"כ עיניהם וכינו נס נגלה שגרס אותו הזמן. ולמש"כ לפיל אור י דצוים ראשון ים להודות על נס הלל מן אנשי אנטיוכוס, יחא קי זו צפשוט, דבי"ח וחבורתם כשזכו להדליק יוס הראשון קבעו אותו יוס לומר שירי וכלל על נס הלל ואע"ג שלא ידעו שידלק שמנה ימים, ואילו לא נעשה נס הכרות הי יוס אי קציע לומר כלל צכ"ש, וכשנעשה נס השמן אדם כ"ב (י) ולא הי צו להדליק אלא יום חד. **צ) אצל צקי האשכול** הביא צגס רבינו נוס' זו. וכתב כמופלג מי יחאל יחזק מקאוונה שיש לפרש שלא הי צו אלא להדליק צלילה, והוא הי דולק כל היום, ונכון הוא. **ד) ומש"כ** צה האון צש"ש לא נראה, דממ"מ אי הי בגירקא לפני רבינו אלא יוס א, מיל שלא הי אפי י"א, ואי הי בגירקא אפי י"א, מיל דכוי שיעורא יומא חד, ועיקר קצרה דנבלע צפך לא נראה כל' דכשנגה על י"א ידע הכה"ג לעשות צאופן שלא יחקר עיי צליעה וגכ נציאות הוא שלא נרמז צשוב ראשון, אלא טכ"ד הוא. חד אי טעמא דצ"ש כנגד ימים הנכנסים וטעמא דצ"ש כנגד ימים היו"א. **ה) ומ"א** טעמא דצ"ש כנגד פרי החג וטעמא דצ"ה מעלין צקודש כר כל"ל. **ו) מיקרא בספרא** ולאגמורי באורייתא ולאפסורי בגניא בו. אין לפרש לאגמורי באורייתא שהוא למוד הלכות החג, שכרי אין זכ ענין צין למיקרא צקיפרא צין לאפסורי צנציה, שקבע רבינו צינתיס. וכו דלכלן הוא דקאמר ולמודש נמי צענינא דיומא. אלא על התרגום קאי, דכוא עיקר כלמוד לעמי הארץ שיצו פי הפרשה צכלל, וכדאי צנדרים ד' ל"ז צ' ויקראו צספר חורת האלקים זה מקרא מפורש זה תרגום, וכצ"ה רבינו ראי עיי דכתיב וידבר משכ את מעדי הי אל צני ישראל מעותן שיכא קורין כ"א וא' צומנו, וכינוי לשון

דתניא * בכ"ה בכסליו יומי (ה) דלא למיספד שכשנכנסו יוונים לחיכ"ל (י) מימאנו כל שמנים שבהיכל ולא חית להם שמן להדליק בבית המספדש וכשגברו מלכי בית השמונאי ונצחו בדסו ולא מצאו שמן אלא פך אחד שחיה סונה בחותמו של כחן גדול (י) ולא חיה בו להדליק אפי יום אחד תעשה להם נס והדליקו ממנו שמנה ימים לשנה אחרת הבעום ימים טובים בהלל ובחודא ת"ר נר חנוכה מצות איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד ומהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים ביום אחד מדליק שמנה מכאן ואילך פוחתין וחולכין ובית הלל אומרי ביום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסף ותולך אמר עולא תרי אשוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבדא חד אמר טעמא דבית שמיא כנגד ימים הנכנסים * וחד אמר טעמא דבית הלל כנגד ימים חיוציאים חד אמר טעמא דב"ה מעלין בסודש ולא סורידין:

דרשה דחנוכה

שאלתא דמחייבין דבית ישראל (ה) למיקרא בספרי ולאגמורי באוריית' ולאפסורי בגניא

צדיק צרס צריך וכו' דהוא לנא כלומר פך קטן דלישתכח בהיכלא וכו' צי שיעור יומא חד וכו', אך דע כי כל דבריו חיים וקיימים דודאי הפך הסוה הי מחזק שיעורי של יומא חד, אכן מפני שא"א שלא יבלע הכלי מעט מן השמן דקקיל (כ"מ מ) דלחא לוג שמן חנכה לו גי למאס מה שבלע הכלים, ואיכ צנשפך השמן מן הפך אל הסמורה נחשב שיעור הנבלע וזה שדקדק גאון וכתב ולא הי צו להדליק אפי יוס אחד וכו' ועיי דברים הללו ים לומר ג"כ דנס טסחת גאון צבריי דשבת הי כדאי לפניו אכן לאסורי מלחי צפעמא דקבעו שמנה ולא די צצעה ימים כקושיית המפרשים לפניו כתב גאון להסביר ולא הי צו להדליק אפי יוס כלומר מחמת חסרון כבלע כדאמרן, ולק קבעו שמנה משום דאף ציוס ראשון נעשה נס.

עוד קבעו שצעה ימים, ואח"כ מלחתי שכשנמת כ"ל, וכמש"כ לעיל וכו' צי שיעורא יומא כתי"ק וכתב כמופלג מי יחאל יחזק מקאוונה שיש לפרש שלא הי צו אלא להדליק צלילה, והוא הי דולק כל היום, ונכון הוא. **ד) ומש"כ** צה האון צש"ש לא נראה, דממ"מ אי הי בגירקא לפני רבינו אלא יוס א, מיל שלא הי אפי י"א, ואי הי בגירקא אפי י"א, מיל דכוי שיעורא יומא חד, ועיקר קצרה דנבלע צפך לא נראה כל' דכשנגה על י"א ידע הכה"ג לעשות צאופן שלא יחקר עיי צליעה וגכ נציאות הוא שלא נרמז צשוב ראשון, אלא טכ"ד הוא. חד אי טעמא דצ"ש כנגד ימים הנכנסים וטעמא דצ"ש כנגד ימים היו"א. **ה) ומ"א** טעמא דצ"ש כנגד פרי החג וטעמא דצ"ה מעלין צקודש כר כל"ל. **ו) מיקרא בספרא** ולאגמורי באורייתא ולאפסורי בגניא בו. אין לפרש לאגמורי באורייתא שהוא למוד הלכות החג, שכרי אין זכ ענין צין למיקרא צקיפרא צין לאפסורי צנציה, שקבע רבינו צינתיס. וכו דלכלן הוא דקאמר ולמודש נמי צענינא דיומא. אלא על התרגום קאי, דכוא עיקר כלמוד לעמי הארץ שיצו פי הפרשה צכלל, וכדאי צנדרים ד' ל"ז צ' ויקראו צספר חורת האלקים זה מקרא מפורש זה תרגום, וכצ"ה רבינו ראי עיי דכתיב וידבר משכ את מעדי הי אל צני ישראל מעותן שיכא קורין כ"א וא' צומנו, וכינוי לשון

את המקרא לעמי הארץ כדי

בנביא יומא בענייניה הלכות פסח בפסח הלכות
עצרת בעצרת הלכות חג בחג דכתיב וידבר משה
את מועדי ה' אל בני ישראל ומצוה שיהו קורין כל
אחד ואחד בזמנו ולסדרש נמי בעניינה דיומא
כדתניא * רבי שמעון בן אלעזר אומר משה תקן
לישראל שיתו שואלין דדורשין בענינו של יום
הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות
חג בחג * בחנוכה קרינן בנשיאים בפורים קרינן
בויבא עמלם * ראש חדש אדר שחל להיות בשבת
קורין בפרשת שמלים * ואמר רבי יצחק נפחא ראש
חדש אדר שחל להיות בשבת מביאין שלשה ספרי
תורות וסורין אחת עניינו של יום ואחת בראש חודש
ואחת בכי תשא ואמר רבי יצחק נפחא ראש חדש
בבת שחל להיות בשבת מביאין שלשה ספרי
תורות וסורין אחד בעניינו של יום ואחד בראש
חדש ואח' בשל חנוכה בחנוכה ובפורים קורין
שלשה בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ד'
* דאיכא מוסף מוסיפין גברא * ראש חדש אדר
שחל להיות בשבת קורין בפרשת שמלים חל להיות
בתוך השבת מקדיבין וסורין בפרשת שמלים
ובשבת אחרת מפסיקין בשנייה זכור בשלישי פרח
אדומה ברביעית החדש כ"ו ואם חל להיות בשני
בחמישית החדש אחר כך חזרין לכסודין לכל
מפסיקין בראשי חדשים בחנוכה ובפורים בתעניות
ובמועדות וביום הכפורי * בפסח סורים בפרשת
מועדות וסימן מש"ך תורא פד"ש בכספא פס"ל
במדברא שלי"ח בוכריא בעצרת בחדש השלישי
וביום שני כל חבכור בראש השנה יום ראשון זה
פקד את שרה יום שני והאלהים גסה את אברהם
ביום הכפורים אחרי מות בחג בטרגנות חג
בחנוכה בנשיאים בפורים ויבא עמלק בראשי חדשים
ובראשי חדשיכם במעמדות במעשה בראשית
בתעניות ויחל משה בשני ובחמישי ובשבת
ובמנחה

את המקרא לעמי כארץ כדי
 שיבינו גם הם כראוי להם,
 וכיוון ע"י תרגום ונביא שיש
 בו מענין במועד, וחרווייכו
 דרשי למדנו מכאן קרא
 דוידבר משכ וגו' כמש"כ
 בק"ד בקי קס"א אות א',
 ועי' מש"כ שם שאין לשון
 רביו מבוחר שמה כ"כ ומוזין
 היטב ע"י דבר' שבכאן. ועי'
 תר מגילה ד' כ"ג צ' ד"ה
 לא שנו, שבימיכם לא נהגו
 לתרגם הפטרות של כל ימות
 השנה וכן הפרשיות, ור"ל
 לא נהגו לתרגם אלא צרגלים
 כמש"כ עוד צד' כ"ד א' ד"ה
 ואם כי וכו' שאנו מתרגמין
 הפטרות של פסח ועלרת טפי
 משאר יו"ט לפי שהן מדברות
 בנק היום כדי לפרסם הנק
 וכן צמ"ח כדי לפרסם הנק
 עכ"ל. ועדין אין לזה מקור,
 אבל למש"כ רביו דתרגום
 מקורו ממש"כ וידבר משכ
 וגו' ומשכ תקן לישראל שיכו
 שואלין ודורשין כה ולכני
 בקרב"ת דפסח ועלרת דמיוחד
 לענינו של יום מתרגמין כדי
 לפרש לע"ה, משא"כ קרב"ת
 דסוכות דקורין שור אז כשב
 ואינו מיוחד לסוכות, וקרב"ת
 דחוק"מ אינו אלא מוספין
 שאינו נלרך לידיעת ע"ה
 וקרב"ת דרכ"ש אינו מדבר
 צענין היום כ"כ ותרגום

הפטורות שייך לתרגום הפרשיות. מיהו השתא אין מתרגמין כלל משום שאין מצינים כמבואר בש"ע ק"י קמ"ב. כל יומא בעניניו כל"ל וכ"ה בק"י קס"א. מצוותן שיהו קורין כ"ה כל"ל. ואיכא מוסף מוסיפין גברא. ובכתיי מתחיל אחרי זה, דרם לריך ר"ה טבת שחל להיות בחול כ"ה ומה שצונתיים היינו מר"ה אדר כ"ה עד צמנו חסר. (ב"ס) ואם חל להיות בששי בחמישיית החודש. פ"י דכא דתנן בשלישית פרה וברציעת החודש ע"כ להפסקה ראשונה, וקאי אחל להיות בחורף בשבת היינו או קימן ד"ו או ד"ד, וא"כ אם חל בששי וקימן ובי"ז ח"כ קורין החודש בחמישית להפסקה ראשונה, ועי' בר"ן על משנה זו חמלא מבואר כל זה שם. בתענית ובמצודות וביוה"כ כל"ל. (י) בתענית ויחל משה. צנמרא אי' צתענית צרכות וקללות, וכבר כתבו הכ"ה שם ד' ל"א צ' צד"כ ר"ס שגשג

אחרונות כציל צקור קרבי'ם
בלרות קורין צ'יק, ואין לומר
של גשמים שכן נקראין ח"ל
תענית פ"ג כ"ח שאין גזרין
כ"כ. הן כהעניות ראשונות של
גשמים וכן תפלה ש"כ
ובתענית שגזרין אותו כ"י
כגון צלורת ודבר וכ"כ קורין
צ'יק כ"י כ"י דב"ה ק"ל כדעת
כר"ש ושי"ע דכלל תענית שגזרו
לציוור י"ט זכ"ס קרבי'ם חלל
שקורין צ'יק וח"כ קשה כ"י
דמי קופרין. וי"ל דכרמז"ס
גמר ל"כ מקוגי דתענית ד' י"ג
דשקיל וטרי טובא זכ"ס דתני
אין צין ג' שניות לשבע אחרונות
חלל שצאלו—מתריעין ונועלין
את כהנויות, ומסיק דמש"כ
לא תני תיב"כ וכ"ל צרכיה
משום דק"ה הטיב ל"כ צלודך
פירקא, ואי חיתא כ"ה אכתי
י"ט ציניוהו צקרי'ם, דשבע
אחרונות קורין צ'יק ובתענית
ויהל משה, חלל פשיטא דכלול
קורין צ'יק. וחללי ג' דילן
צמ"ס בשבוע מיתני וכ"י ל"ל
צמ"ס ובתענית שגזרו על כלות
צ'יק, ועי' צמ"ס דילן שיש זכ"ס
שיבוע שלל כמקחא ש"י כר"ש

ובמנחה מורין כסדרן ואינו עולה לחם מן המניין
* שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל
מצוותן שיהיו קורין כל אחד ואחד בזמנו:

ברם צריך ראש חדש שבת שחל להיות בחול
דבעינן למיטרא ארבעת תלתא בחד עניינא
וחד בחד עניינא הידא מקדימין ברישא בשבת
וראש חדש לא סא מבעיא לן דכיון דנפישו גברי
כולהו קראן בדשבת ומפמיר חד בדראש חדש שבת
וחנוכה נמי ח"כ לא סא מבעיא לן דכולהו בדשבת
וחד בחנוכה אלא כי סא מבעיא לן ראש חדש
וחנוכה בחול עניינא דראש חדש מסדימין (א) דהא
תדיר וחדר קרו תלתא וחד בדחנוכה או דילמא כיון
דרביעי משום ראש חדש הוא דקא מרי מסדימין
תלתא בדחנוכה וחד בדראש חדש היכנתא מאי ת"ש
ראש חדש שבת שחל להיות בחול רבי יצחק נפחא
אובר קורין שלשה בראש חדש ואחד בשל חנוכה
ורבי אבדימי דמן חיפא אמר קורין שלשה בשל חנוכה
אחד בשל ראש חדש אמר רבי מני כותיה דרבי
יצחק נפחא מיסתברא דתדיר ושאינו תדיר תדיר
מודם אמר רבי אבין כותיה דרבי אבדימי דמן חיפא
מסתברא מי גרם לרביעי שיבא ראש חדש היכך
רביעי דראש חדש בעי למיטרא מאי חיי ע"ה רב
יוסף אמר אין משגיחין בראש חדש (א) * ורבי אבא
אמר

א"ר אבה אמר אין משגיחין בחנוכה
והילכתי וכו'. לפיכך צמ"ס (כ"כ)
חיתא ורבי אמר אין משגיחין בחנוכה
וסילכתא אין משגיחין בחנוכה ור"ה
עיקר, וכתבו חס"י ד"ה והלכתא אין
משגיחין בחנוכה פירוש לעשות עיקר
ואפי"ן דהלכתא כרבי לנ"י רב יוסף
ח"ה הו"ה לפסוק הלכה כוותיה,
משום דפליגי עליה שחר אמוראי
ע"כ. והנה למסחה גלון ור"י ח"ה
אמר אין משגיחין בחנוכה, קושי
חוס' לא חלס כלל. והנה גם למסחה
שלפניו דרבי אמר ח"כ י"ט לישב
קשות ח"י לפיכך ח"כ ח"י חרפ"ל
בשם הרקח וכו' לק"ה בשם רבינו
שלמה דמעתה ב"ה לפי ר"י ששבת
בחול וקרא ד' חס"ס ב"ה ראש חדש
ואמר רבי ח"ס לא היה מוציא ס"ס
לא ס"ס לריך לקרות יוהר דכ"ה אמרי
אין משגיחין בחנוכה ור"ה עיקר וכו'
וכן פסק המחבר צ"ע, ויחייב
מעשה הא דלפס"ד חס"ס לומר
והלכתא אין משגיחין בחנוכה וגם
מוכ"ה עוד לומר ור"ה עיקר (מה
שלל מנ"ל בדברי רבי) כדי להורות
דא"כ קראו ד' גרי"ה טוב אין קורא
בחנוכה כלל אמר מדברי גלון חס"ס
והלכתא אין משגיחין בחנוכה חלל לפנינו א"י רב

ז"ל. מנ"ל דכר"ף ור"ב עמ"ס גלון ודכרמז"ס ק"ל דיש לקרות צ'יק גם בחול בגזירת תענית שעל כלות, חוץ מתענית
שצפוק שכו"ל לזכר מה שכבר כ"י, ורבינו ור"ב שר שלום והש"ע וכו"ה ש"ל דקורין לעולם ויהל משה. שבת וחנוכה נמי
הני. זכתי חיתא שבת וחנוכה נמי כ"ס הכין, שבת ור"ה וחנוכה נמי כ"ס הכין לא קא מציעין לן דר"ה וחדר חנוכה משום
דר"ה תדיר, וכאי גברא יתירא דקא קרי לא משום דר"ה הוא, חלל משום דשבת הוא מעכו"ב לשבת לצפוק לא אפשר דכ"ה
נפישו גברא, חלל כי קא מיעביא לן ר"ה וחנוכה בחול כ"י. כ"ה זכתי. ורבינו מוכן, דמשו"כ לא מיעביא לן בשבת, דכל
עיקר כסברא להקדים דחנוכה לשל ר"ה חינו חלל משום שאין רביעי בחנוכה, משו"כ בשבת מוקיפין כרבי. וכו' ל"ק
ליקרי דחנוכה ור"ה בשלשה וארבעה ראשונים ואח"כ של שבת, וג"כ מטעם זה שאין ר"ה וחנוכה מחמישי ואילן, ע"ז
כסדר רבינו ח"ה לא אפשר, שהרי צ"ח לר"ה לעשות חליקות כרבי חס"ס בשל שבת, וכלל גדול הוא, דס"ס ראשונה
קורין כרבי חס"ס יוהר מן כשני, וא"כ אי אפשר להקדים ר"ה וחנוכה לשבת, משו"כ לא איסתפק לן חלל בחול.
(א) דהא תויר והוד קרי תלתא. ר"ל דכיון שמקדימין צ"ה משום תדיר, וממילא קרי תלתא, דה פשיטא לכ"ע דכרמז"ס
קורין ג' ואח"כ צמ"ס ח"י ולא פליגי חלל אח"כ מקדימין. והטעם משום דאי צמ"ס ד' כ"ה צ' ראשון שקרא ד' משו"כ
ור"ב פפא שבתא לדקרא ראשון ארבעה, ואפי"ן רבא דקאמר דגם חנוכה שקרא ד' משו"כ וכן שלישי וכ"י קורין, ע"כ לריך
ציאור, שכן שלמד רבא על כרמז"ס מקופות דתענית כל"ה, ואמלעי ממנו, ואחרון מהא דמעלין בקודש, לכאור
חמוכ, דצמ"ס דיש זה הכלל אין זה, וכיון כהר"ב צ"ה או דברים שבו זה אחר זה כרמז"ס חס"ס וצמ"ס כולל יחד
האמלעי חס"ס, וכו' דמעלין בקודש אינו חלל בגוף ח"י, והיאך אפשר לומר שלשה דברים נגדיים בדבר ח"י. וכו' קשה
בראשון שהוא משו"כ למ"ל לר"ה לכ"ה ח"ה דקופות, לוכח מנייני וכו' דכ"ה קורא ראשון ואחריו לוי כ"י, חלל ע"כ לא
בא רבא לדון מי מוקדמים חס"ס שהוא ראוי לקרוא ד', חלל מלך הפרשה יש לפנינו עשרה פקוקים ולריכין חנוכה
הלק ח"י של ג' פקוקים וליתן לו עוד פקוק רביעי וז"ה יש לדון ד' פקוקים ראשונים חס"ס שביי שברי קוראים אותם ראשונה
כמו ג' קופות ויש לדון ד' אמלעים חס"ס שביי שברי עומדים יהיו בחורב וכו' אמלעים ויש לדון מגוף המלך להעלות את
המלך ולא לפחות, וכיון שיש קברא לדמות להא דקופות ויש קברא לדמות להא דמעלין בקודש,
קאמר רבא דמלך דעבד כ"י משו"כ, ומלך דעבד כ"י משו"כ, ובציאור חס"ס דהעלות פ"י ג' ציארנו יוהר צ"ס, חלל כאן
שמואלים שני ק"ה וקורין זה אחר זה ודאי כרמז"ס דומה להא דקופות דראשונה משו"כ, וקורין זה ג', ובשני ח"י. חלל
תקשה מהא דאי צמ"ס דכ"ט, דשבת שקלים, לרב קורין תלתא צמ"ס דיומא וארבעה דר"ה, דשליש בשבת דאפשר לכוסין,
ודאי ראוי לכוסין דראשונה משום כבוד החורב דראשונה עדיף, ורק חיו"כ הוא צמ"ס, משו"כ צ"ה וחנוכה דאי
אפשר לכוסין. (א) ורבי אבא ח"י. זכתי ח"י ור"ה ובגמרא ח"י רבא אמר, וקשאו חת"י שם דאמאי לריך לפסוק
הלכה

שאלות שלום

שלוש צריח ואחד בשל חגיגה וכן
כלבתי משמע דדוקא לענין לעשות
ריח עיקר כלומר לקרות גי צריח
יש מעלה לריח אבל לדחות לחטובה
לנפתי לזכיינו באש פשה וקרא ד'

דאסיר

בשל ריח) לא אמרתי אלא צריך להוילא סתם ולקרוא חמישי בשל חנוכה, ופי' כוונה זו י"ט לכוון במים חו' פירוש לעשותו עיקר ואפי' דהלכה, וכו'. (ולא כמנו מלתי ואפי' דהלכה, וכו' בלז' או למאמר כפי'ע) נראה מדבריהם דהללו זה בזה ורצו לשלול לאסיק מרובק וטעמי לקם בשם רש"י, לכך הקדימו לכתוב פי' לעשותו עיקר כלומר דוקא בדין הקדמה ר"ח עדיף אבל לא לדחות חנוכה לגמרי ואם טעה וקרא ד' בריה צריך לקרוא חמישי בשל חנוכה, ואיכ' לפי מה דק"ל דהלכה, כרבה נגד רב יוסף בכל מקום קשי' למאי אינצריך הכא לומר והלכא, לפיכך הוצקו זה לזה בשמך דברי חו'. ודע בעיני אי הלכה כרבה עד רב יוסף בכ"מ בש"ס או דוקא רק בציב יעוין מזה בחי' קידושין (ט.) ונענין (פד:) וזיק (נו:) וצימ' (קס.) וצביב (קיד:) ומנחות (ל"ג.) ד"ה מנעל, והארכתי בחקוי עלי שרת (ברכות יב:) בהמך הקדוש והמך המשפס דפליגי רב יוסף ורבה ומסיק למחול והלכא כרבה, וכאן אין מקום לקב' אריך ומרובה.

סג